

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

Taneční umění

Choreografie

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

STREET DANCE: Z ULICE NA JEVIŠTĚ

Adéla Kašparová

Vedoucí práce: MgA. Elvíra Němečková, Ph.D.

Oponent práce: MgA. Mgr. Andrea Opavská, Ph.D.

Datum obhajoby: 8. 6. 2022

Přidělovaný akademický titul: BcA.

Praha, 2022

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

MUSIC AND DANCE FACULTY

Art of Dance

Choreography

BACHELOR'S THESIS

STREET DANCE: FROM THE STREET TO THE THEATRE STAGE

Adéla Kašparová

Thesis Advisor: MgA. Elvíra Němečková, Ph.D.

Thesis Opponent: MgA. Mgr. Andrea Opavská, Ph.D.

Date of thesis defence: 8. 6. 2022

Academic title granted: BcA.

Prague, 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

Street dance: Z ulice na jeviště

vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha dne

.....

podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Poděkování

Děkuji paní MgA. Elvíře Němečkové, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce, za její cenné rady, připomínky a čas, který mi věnovala.

Dále bych chtěla poděkovat tanečnicům Sabině Škodové a Martinu Tamášovi za přínosné informace a materiály, které mi poskytli a za jejich vstřícnost a spolupráci.

V neposlední řadě děkuji mé rodině a blízkým za pomoc a trpělivost.

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá přenesením street dance z kontextu společenského tance do divadelního prostředí. V první části práce jsou detailně představeny všechny street dance styly společně s jejich historií a jejich významnými jmény. Druhá část popisuje formy street dance, vznik všech jeho druhů prezentace a jejich vývoj. Třetí část se zabývá klady a zápory využití street dance na jevišti, jakým způsobem lze pracovat a co je potřeba pro jeviště upravit. Poslední kapitola se vztahuje k tanečním souborům ve světě i v České republice, které ve svých inscenacích pracují se street dance pohybovým slovníkem. Může to být formát hip hopového divadla, fúze street dance s jinou taneční technikou nebo přetvoření známých děl do street dance stylu.

Klíčová slova: street dance, urban styly, hip hop, locking, popping, house, waacking, krump, vogue, dancehall, battle, jam, choreografie, hip hopové divadlo

Abstract

The bachelor's thesis deals with the transfer of street dance from the context of social dance into the theatrical environment. In the first part all the street dance styles are introduced in a detailed way, together with their history and some important names. The second part describes the forms of street dance, the origins of all kinds of street dance presentation and their evolution. The third part is concerned with positive and negative aspects of the use of street dance on the theatre stage. It shows the ways of dealing with that and it says what is necessary to change for the stage performance. The last part is focused on dance companies in the world and in the Czech Republic, who use street dance vocabulary in their production. It can be form of hip hop theatre, fusion with another dance technique or remake of famous pieces into the street dance style.

Keywords: street dance, urban styles, hip hop, locking, popping, house, waacking, krump, vogue, dancehall, battle, jam, choreography, hip hop theatre

Obsah

Úvod	9
1. Vznik a vývoj street dance	11
1.1 Locking	13
1.2 Popping	15
1.3 Breaking/b-boying	17
1.4 Hip hop.....	20
1.5 House dance.....	23
1.6 Dancehall.....	25
1.7 Krump.....	27
1.8 Waacking	29
1.9 Vogue	32
2. Formy prezentace street dance	37
2.1 Improvizace	37
2.1.1 Clubbing	38
2.1.2 Jam	38
2.1.3 Battle	39
2.2 Stage performance	42
2.3 Soutěžní choreografie	42
2.4. Street dance choreografie v komerčním světě	44
3. Využití street dance na divadelním jevišti	45
3.1 Přizpůsobení street dance divadelním podmínkám	45
3.2 Přínos street dance pro divadelní prostředí	47
4. Soubory využívající street dance pro divadelní představení	50
4.1 Hip hop theatre.....	51
4.1.1 Rennie Harris Puremovement	51
4.1.2 Embodiment Project.....	52
4.1.3 Just Sole Company	52
4.2 Soubory využívající fúzi street dance s jinými tanečními technikami....	53
4.2.1 Far From The Norm	53
4.2.2 Amy O'Neal	54
4.2.3 Company Alexandra N' Posse	55
4.2.4 ZooNation	55
4.2.5 Bounce Street Dance Company.....	56

4.3 Street dance jako prvek pro přetvoření již vzniklých děl.....	56
4.4 České a slovenské soubory využívající street dance tanečníky	57
Závěr	60
Seznam literatury	61
Seznam pramenů	67

Úvod

Cílem mé bakalářské práce je uvedení čtenáře do tématu street dance, jeho historie, forem a následně do problematiky jeho přenesení na jeviště divadel.

Street dance byl původně společenský tanec, zdroj zábavy, anebo naopak způsob vyjednávání a řešení konfliktů mezi newyorskými černošskými gangy. Od toho se odvíjejí jeho určité typické formy prezentace, přístup k tanci a vztah k celé jeho kultuře. Klíčové u street dance je vnímat jeho vášeň pro komunitu, pospolitost a soudržnost. Vzhledem k jeho minulosti bylo pro mou práci velmi zajímavé sledovat jeho transformaci z pouličního prostředí do ryze divadelních představení. Přizpůsobení se nové atmosféře a pravidlům divadelního fungování znamená pro street dance obrat o 180 stupňů. Přineslo to však nový formát, který má velmi dobře našlápnuto k budoucímu rozvoji.

Prezentace street dance na jevištích divadel je určitě v některých případech náročná na pochopení ze strany diváků. To proto, že je poměrně mladým tanečním stylem, o kterém nemá mnoho lidí velké ponětí a nedokážou pak této atypické transformaci z ulice do divadla porozumět. Z toho důvodu se ve této práci ve velké míře věnuji rozboru jeho jednotlivých stylů, jejich technikám a formám prezentace. Street dance má opravdu bohatou historii a zajímavé příběhy spjaté s jeho vznikem. Je velmi prospěšné být s tím seznámen v rámci celé street dance kultury a jejího dění. Ráda bych v této práci také vyvrátila negativní názor na street dance, který bývá občas podhodnocován, považován za pouhý efektní tanec bez hlubšího významu.

Pro shrnutí forem street dance jsem využila především své osobní zkušenosti, které se za léta působení ve street dance kultuře postupně přelévají od improvizčních forem, jako je jam, battle apod., až po choreografické formy, jako jsou soutěžní, komerční či divadelní choreografie.

Nakonec se pokusím shrnout různé divadelní soubory v České republice i ve světě, které se street dance pracují a využívají jej pro své inscenace. Jako zdroj mi v tomto případě posloužilo zhlédnutí mnoha inscenací buď naživo, nebo v rámci ukázek na video kanále YouTube či Vimeo.

Jako hlavní osnova práce mi posloužily mé osobní poznámky. Ve světě street dance se pohybuji již přes 15 let a mnohé informace se ke mně dostaly formou četných workshopů a přednášek s českými či celosvětovými tanečníky. Jelikož pro street dance neexistuje mnoho tištěných publikací, vypomáhala jsem si internetovými zdroji. Tím nejzásadnějším pro mě byl pořad České televize s názvem Street star dance. Jedná se o krátké dokumenty, které představují jednotlivé taneční styly street dance. Tento pořad měl na starosti výjimečný český street dance tanečník Vahe Akopjan se svou skupinou BDS Academy. I přesto, že se jedná o pořad kratšího formátu, zazní v něm ty nejpodstatnější informace, které jsou přehledně chronologicky uspořádané a srozumitelně vysvětlené.

Hlavní zdroj tištěné publikace pro mě byla kniha brněnského tanečníka Martina Fiedlera s názvem Hip hop forever. Martin Fiedler je jedním z prvních tanečníků, který se podílel na rozvoji street dance v České republice. Kniha Hip hop forever shrnuje všechny styly street dance a přidává k nim navíc informace o jejich vzniku. Je jedinou českou publikací pojednávající ryze o street dance kultuře.

Street dance nabízí opravdu široké a všestranné spektrum využití a může být velmi inspirativní pro tvorbu jakéhokoliv jevištního formátu. To je také důvod, proč jsem si ho vybrala jako téma mé práce.

1. Vznik a vývoj street dance

Street dance (v doslovném překladu pouliční tanec), nebo také *clubbing* se řadí mezi společenské tance. Jak jeho název napovídá, vznikal v ulicích nebo v tanečních klubech. V dnešní době tento název zastřešuje taneční styly, jako je *locking*, *popping*, *hip hop*, *breaking* a *house dance*. O všech těchto stylech budu podrobněji hovořit v následujících kapitolách.

Street dance se formoval začátkem 70. let 20. století ve Spojených státech amerických.¹ Černošští otroci však tíhli k tanci již na začátku století, protože jim poskytoval pocit svobody a uvolnění se od každodenních starostí. Mezi tehdejší pouliční tance se řadil např. *step*, *salsa*, *charleston*, *lindy hop*, *cham cham* apod. Původ těchto tanců je v africko-americké kultuře, a tím pádem jsou přirozeně ovlivněny africkými rytmy. Inspirací byly běžné každodenní situace, láska, partnerské vztahy, chudoba, sociální témata. Tyto tance nevznikaly uměle v tanečních školách, ale venku, na dvorech, v parcích, v klubech. Byly vnímány jako chudinské, tzn. pouliční.² Dalo by se říci, že *street dance* je městský folklor a stejně jako každý folklor má svou historii, je i životním stylem, vášní, formou sebevyjádření, ale především druhem společenské zábavy. A to je právě to, co *street dance* dělá a udržuje stále lákavým a aktuálním pro širokou veřejnost.

Na to, jak rozdělit styly *street dance* do přesných škatulek nalezneme mezi tanečníky mnoho názorů, diskuzí a argumentů a určitě nebude žádný rozhodující či definitivní. Záleží na úhlu pohledu a měřítku, dle kterého daný člověk *street dance* vymezuje.

Pokud bychom *street dance* styly definovali na základě geografického rozdělení a vzniku, pak by pod něj spadaly právě již zmíněné styly (*locking*, *popping*, *hip hop*, *breaking* a *house dance*³). Můžeme na něj však nahlížet z pohledu vymezení samotného významu pojmu *street dance*. Tím pádem bychom zde měli jmenovat

¹ StreetStarDance - iVysílání | Česká televize. Česká televize [online]. Copyright © Česká televize 1996 [cit. 26.04.2022]. Dostupné

z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10000000270-streetstardance/>

² StreetStarDance - iVysílání | Česká televize. Česká televize [online]. Copyright © Česká televize 1996 [cit. 26.04.2022]. Dostupné

z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10000000270-streetstardance/>

³ Pro tyto styly lze také použít shrnující pojem *urban styles / street dance / pouliční tance*.

i styl zvaný *dancehall*, který vznikl v oblasti Karibiku.⁴ Jeho rozvoj a prezentace v ulicích jsou stále běžnou každodenní záležitostí. Další styl, který si ve *street dance* vede podobně jako *dancehall*, se nazývá *krump*. *Krump* vznikl v Los Angeles.⁵ I přesto, že se na rozdíl od výše zmíněných jedná o poměrně mladý taneční styl, je *krump* svou kulturou jasným stylem *street dance*, jelikož se nikdy nedostal do jiných míst než právě do ulic, kdežto původní *street dance* styly se rozvíjely jak v ulicích, tak i v tanečních klubech, *house parties*⁶ apod.

Ve výčtu stylů *street dance* se také můžeme setkat s dalšími dvěma, jejichž původ není přímo v ulicích, ale vznikly za účelem veřejného vystoupení. Jistým způsobem jsou však spojovány se *street dance*, jsou vyučovány ve *street dance* školách či slouží jako inspirace pro *street dance* tanečníky. Jedná se o styly *waacking* a *vogue*. Tanečníci těchto stylů využívají performativní až divadelní účel tance.⁷ Speciálně pokud hovoříme o *vogue*, dostáváme se na absolutně odlišnou rovinu, než je celá *street dance* kultura. *Vogue* vznikl v LGBT⁸ komunitě v době jejich útlaku v 60. letech a sloužil jako útěk od společnosti. Je to styl, který bychom mohli zařadit do tzv. *ballové*⁹ scény nebo *queer*¹⁰ komunity.¹¹ Spočívá v rytmickém pózování do hudebního podkladu.

Já osobně respektuji původní styly *street dance*, jako je *locking*, *popping*, *hip hop*, *breaking* a *house dance*, neodpírám jim jejich originalitu, prvenství a

⁴ LEOVÁ, Ly. Tanec & Móda: Zvířecí vzory, copánky, spandex a vyzývavé outfity dancehallu. *RedBul*. [online]. Copyright © 2019 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.redbull.com/cz-cs/urban-tanec-hudba-serie-tanec-moda-dancehall-ly-leova>

⁵ Krump. *Wikipedie: Otevřená encyklopedie* [online]. Copyright © 2020 [cit. 2022-04-26]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Krump&oldid=18704504>

⁶ house parties = Taneční párty, které lidé pořádali u sebe doma, v garážích apod.

⁷ KAŠPAROVÁ, Adéla. *Street dance*. Praha 2019. Absolventská práce. Pražská taneční konzervatoř a střední odborná škola s.r.o. Vedoucí práce: MgA. Hana Slačalková.

⁸ LGBT = Shrnující zkratka pro osoby s odlišným sexuálním zaměřením, tedy lesby, gayové, bisexuálové a transsexuálové.

⁹ ball = Společenská, taneční událost, kde se scházejí lidé různých etnik, pohlaví a různé sexuální orientace. Představují se a bojují o vítězství v různých kategoriích (vogue old way, new way, femme, face kategorie, runway, apod.) formou připomínající módní přehlídku a promenádu na mole.

¹⁰ queer = Význam slova se od 16. st. formoval spíše jako hanlivý výraz pro zesměšňování homosexuálu. V dnešní době se po mnoha bojích proti útlaku „stalo slovo queer novým zastřešujícím termínem, který označoval sexuální identity lidí, kteří nechtěli mít sexuální identitu, která by byla společensky srozumitelná.“

Queer Geography [online]. Copyright © 2019 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.queergeography.cz/queer/>

¹¹ PRIKKELOVÁ, Monika. ČO JE VOGUE A BALLROOM? *Monika Prikkelová* [online]. [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <http://www.monikaprikkelova.com/2020/05/31/co-je-vogue-a-ballroom/>

základ, na kterém je tato taneční kultura vystavěna, ale zároveň do *street dance* či klubových tanců řadím i *waacking*, *krump* a *dancehall*. *Vogue* však považuji za opravdu jinou kulturu, vlastní životní styl a do *street dance* stylů z mého pohledu nepatří. Dal by se však nazvat příbuzným stylem, jehož pohybovou zásobu lze kombinovat a lze se jí inspirovat.

Určit hlavní představitele jednotlivých stylů, ať už v České republice nebo ve světě, je velice náročné a nejednoznačné. *Street dance* je poměrně mladý taneční žánr a původní tanečníci některých stylů, kteří stáli u jejich zrodu, jsou stále ve světě tance aktivní. Tyto stěžejní osobnosti budu zmiňovat v rámci představení jednotlivých stylů *street dance* v následujících kapitolách. Vedle nich jsou tu pak i vynikající tanečníci na špičkové úrovni z generace mladších. Je také zvykem, že tanečníci *street dance* zastupují více jeho stylů, a tudíž je nelze zařadit do jedné konkrétní kategorie. V České republice se tančí všechny *street dance* styly, některé z nich jsou zastoupeny větším počtem tanečníků (např. *hip hop* a *house dance*), některé menším (jako např. *locking*, *waacking* či *vogue*), ale jejich popularita roste, rozšiřují se do tanečních škol a vytváří se silná komunita ve všech původních i příbuzných stylech *street dance*.

1.1 Locking

Locking je nejstarším *street dance* stylem, který vznikl v tanečním klubu. Začal se formovat na konci 60. let 20. století v Los Angeles na základě hudebního stylu *funky*¹².¹³ *Locking* by se dal charakterizovat jako energický, hravý tanec, který je postaven na improvizaci, na reakci na konkrétní situaci a který je radostný. Jeho veselost je možná také způsobena hudebním doprovodem *funk*, který je hrán živými nástroji, tedy neprodukováno na počítači, a tím dodává pocit živosti. Tanečník, zpěvák a producent James Brown se stal jeho nejznámějším představitelem, jenž inspiroval mnoho tanečníků *lockingu* své doby i dnes. Jeho

¹² funky = Funk je hudební styl vytvořený Afroameričany v 60. letech 20. století.

¹³ StreetStarDance - iVysílání | Česká televize. Česká televize [online]. Copyright © Česká televize 1996 [cit. 26.04.2022]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10000000270-streetstardance/>

pohybové ztvárnění hudby, energie a typické taneční kroky se staly fenoménem, umět tančit jako on bylo, a stále, je touhou mnoha tanečníků.¹⁴

Zakladatelem *lockingu* je tanečník Don „Campbellock“ Campbell. Podle něj se tento styl původně nazýval *campbellocking*. S rostoucí popularitou a kvůli rychlejší výslovnosti se však postupem času název zkrátil na *locking*.¹⁵ Don Campbellock zemřel v roce 2020 ve věku 69 let.¹⁶ Úsměvnou historkou je, že *locking* vlastně vznikl na základě chyby, kterou Don udělal. Popletl dva tehdy známé tance *Funky Chicken* a *Robot Shuffle* dohromady a vznikl z toho unikátní pohyb, uzamknutí těla, tedy *the lock*, jeden z hlavních prvků *lockingu*. O další kroky a prvky *lockingu* (např. *points, up, give me five, wrist twirl, pacing, split, stop and go* apod...)¹⁷ se nezasloužil pouze Don, přicházely i od jiných tanečníků nezávisle na něm.¹⁸ Don se pro svůj tanec nechal inspirovat jak Jamesem Brownem, tak například slavnou dvojicí tanečníků *tap dance* Haroldem a Fayardem Nicolasovými.¹⁹

O rozšíření *lockingu* se postaralo seskupení The Lockers a televizní show s názvem Soul Train, jehož první epizoda se vysílala v roce 1971. Díky tomuto pořadu, který vytvořil Don Cornelius, se mohly navenek prezentovat různé *funky* tance a novinky, a mohly se tak dostat mezi širokou veřejnost. Soul Train byl na bázi zábavy v tanečním klubu. Vytvořily se dva zástupy, mezi nimiž vždy procházeli jeden či dva tanečníci. Byli na sebe napojeni svou energií, pohybovou

¹⁴ NÁVRATOVÁ, Jana, Roman VAŠEK a Jana BOHUTÍNSKÁ. *Tanec v České republice: definice, historie, financování, legislativa, sociální problematika, školství, reflexe oboru*. Praha: Institut umění - Divadelní ústav, 2010. ISBN 978-80-7008-241-6.

a

videoukázka: James Brown - Papa's Got Brand New Bag - Dance Performances - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2022 Google [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=gfCatHU4PhM>

¹⁵ StreetStarDance - iVysílání | Česká televize. *Česká televize* [online]. Copyright © Česká televize 1996 [cit. 26.04.2022]. Dostupné

z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10000000270-streetstardance/>

¹⁶ Don Campbell (dancer) - Wikipedia. [online]. [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/wiki/Don_Campbell_\(dancer\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Don_Campbell_(dancer))

¹⁷ videoukázka prvků: Old school Dictionary (Locking tutorial) mp4 - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2022 Google LLC [cit. 11.04.2022]. Dostupné z:

<https://www.youtube.com/watch?v=UL2BX4Gn3v0&t=5s>

¹⁸ StreetStarDance - iVysílání | Česká televize. *Česká televize* [online]. Copyright © Česká televize 1996 [cit. 26.04.2022]. Dostupné

z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10000000270-streetstardance/>

¹⁹ NÁVRATOVÁ, Jana, Roman VAŠEK a Jana BOHUTÍNSKÁ. *Tanec v České republice: definice, historie, financování, legislativa, sociální problematika, školství, reflexe oboru*. Praha: Institut umění - Divadelní ústav, 2010. ISBN 978-80-7008-241-6.

kvalitou či přesným krokem, který dokola opakovali a posouvali se s ním dopředu. Nechyběla podpora ostatních, uvolněná atmosféra a výrazný barevný kostým.²⁰

obr. 1 - Soul Train; zdroj: internet²¹

1.2 Popping

Vznik *urban* tanečního stylu *popping* se datuje na začátek 70. let 20. století do Kalifornie na Západním pobřeží USA.²² Opět je spojen s klubovým společenským tancem, konkrétně s tancem *The Robot*. Tanečníci pro něj brali inspiraci v robotech, mimech, science fiction filmech z 60. let apod. Hudební podklad se změnil a přešel od muzikantů k uměle vytvořeným zvukům a syntezátorům, hudba tedy nabyla robotické atmosféry. Technickým základem tohoto tance byla kontrakce svalů a následné uvolnění, napodobování umělých pohybů robota, izolace a tvoření iluze. Vedle toho však vznikaly i další styly jako *popping*,

²⁰ Soul Train: Televizní pořad, který zpopularizoval pouliční tanec. 331 DANCE STUDIO OLOMOUC | *Tanec v Olomouci pro děti i dospělé* [online]. [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.331.cz/soul-train/>

a
videoukázka: My Favorite Soul Train Line Dance - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2022 Google LLC [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=IFrOEzN6aw8>

²¹ Soul Train (1970-2006) • *Welcome to Blackpast* • [online]. Copyright ©2007 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.blackpast.org/african-american-history/soul-train-1970-2006/>

²² Taneční styl POPPING | Oblíbený funky tanec ze západního pobřeží USA. 331 DANCE STUDIO OLOMOUC | *Tanec v Olomouci pro děti i dospělé* [online]. [cit. 2022-04-25] Dostupné z: <https://www.331.cz/tanecni-styly/popping/>

*animation, waving*²³, *strobing*²⁴, *king tut*²⁵ apod. Největší popularitu z nich získal *popping* a i přesto, že nebyl tím původním, je dnes považován jako vše zachycující termín pro podobné styly, které však mají počátek v tanci *The Robot*.²⁶

Popping vytvořil tanečník Sam Solomon, přezdívaný Boogaloo Sam. Ve svém tanci přecházel plynule z jednoho pohybu do druhého za pomoci prvku *rolls*²⁷ a kontrakce svalů. Tento princip se nazývá *hit* nebo *pop*.

obr. 2 - Boogaloo Sam; zdroj: internet²⁸

Sam údajně při provádění tohoto prvku vydechl a přitom řekl slovo *pop* a odtud vznikl samotný název *popping*. Z této techniky vznikl další tanec s názvem

²³ videoukázka: Old School Dictionary \ Popping \ Waving (Poppin Pete, Skeeter Rabbit [online]. [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: www.youtube.com/watch?v=FeFm4St1NaI

²⁴ videoukázka:

Mr. Wiggles Session 3 Ticking Strobing Animation DVD - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2022 Google LLC [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=fUd0J37omkI&t=83s>

²⁵ videoukázka: Mr. Wiggles Session 1 King Tut Style DVD - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2022 Google LLC [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=p2ZupzcseCw>

²⁶ StreetStarDance - iVysílání | Česká televize. *Česká televize* [online]. Copyright © Česká televize 1996 [cit. 26.04.2022]. Dostupné

z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10000000270-streetstardance/>

²⁷ rolls = rolování pohybu

²⁸ [online]. Copyright © [cit. 25.04.2022]. Dostupné z: <https://cpb-us-e1.wpmucdn.com/blogs.uoregon.edu/dist/d/5241/files/2013/12/Boogaloo-Sam-my8xr1.jpg>

electric boogaloo, který má další své podstyly - *puppet*²⁹, *scarecrow*³⁰ apod. Prvním propagátorem byla skupina Electric Boogaloo, která existuje dodnes.³¹

Každý podstyl *poppingu* má svou vlastní charakteristiku a techniku. Pro *waving* jsou stěžejní vlny, které putují tělem. Důležitá je fantazie a iluze zániku lidského pohybu. *Strobing* je odvozen od slova stroboskop a jeho provedení má působit tak, jako by člověk právě stál pod stroboskopem. Jde o rychlé zastavení mezi jednotlivými pohyby. Základem podstylu *king tut* jsou pozice rukou a paží v různých úhlech. Inspirací jsou staré egyptské malby a jejich pozice. Lpí se na čistém provedení.³²

S výčtem podstylů a jeho charakteristik bychom mohli pokračovat ještě dále. Důležité je uvědomit si, že *popping* je nesmírně rozsáhlý styl nabízející širokou škálu možností a vybízející k obrovské kreativitě, představivosti a širokému využití pro mnohé příležitosti, od tanečních improvizací, *jamů*, *battlů*, až po kombinaci s jinými tanečními styly či tanečními představeními.

1.3 Breaking/b-boying

Zatímco začátkem 70. let 20. století na západním pobřeží vznikala *locking* a *popping*, na východním pobřeží, konkrétně v městské části New Yorku v Bronxu, to byl *breaking*. Afroameričané reagovali na sociální situaci, ve které žili. Neměli stejné podmínky pro život jako ostatní. Začali si vytvářet své vlastní akce,

²⁹ videoukázka: The Puppet = PopMaster Fabel and Mr. Wiggles - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2022 Google LLC [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=-m0nEifFkP0>

³⁰ videoukázka: Mr. Wiggles - Scarecrow \ Popping \ ODT - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2022 Google LLC [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=1vINmKhdyBs>

³¹ Taneční kurzy - Taneční škola B-Original. *Taneční škola B-Original | Kurzy Street dance* [online]. Copyright © 2022 Taneční škola B [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://b-original.cz/tanecni-kurzy/>

³² ŠKODOVÁ, Sabina - soupis street dance stylů, interní deník: Real Dance Education

večírky, setkání. To vše venku, uprostřed Bronxu, který právě zažíval velkou krizi.³³

Breaking/b-boying, je taneční styl, který stál u zrodu *hip hopové* kultury a je jediným oficiálním tancem *hip hopu*. Patří s dalšími čtyřmi aspekty mezi jeho základní elementy, o těch budu hovořit v následující kapitole. U zrodu *breakingu* stál DJ Cool Herc. Pořádal tzv. venkovní *block parties*³⁴, kde se tančilo a bavilo se.³⁵ Lidé se nejčastěji přidávali na jednu konkrétní část *funkové* či *disco* skladby nazývané *break/drum breaks*. Je to chvíle, kdy všechny nástroje mlčí a jsou slyšet pouze bicí. DJ Kool Herc tuto konkrétní část skladby oddělil, opakoval ji a dal tím tak základ modernímu *DJingu*. Ti, kteří na tuto část tancovali pak dostali jména *break boys/girls*, tedy zkráceně *b-boys/b-girls*. S pokrokem techniky se samozřejmě mění i hudba, tudíž je v dnešní době podklad neboli *breakbeat*³⁶ doplněn o mnoho elektronicky, uměle vytvořených zvuků. Afrika Bambaataa je jméno další výrazné osobnosti, která stála u zrodu *hip hopové* kultury a *breakingu*.³⁷ Tento DJ se svými akcemi snažil stmelovat společnost, dostat ji na jednu loď a upustit od hádavé, bojové atmosféry. Správně mu byla přisouzena přezdívka *godfather of hip hop*³⁸.

Tento taneční styl je správně nazýván *breaking* či *b-boying*, *break dance* či *break dancer* je termín používaný médii. *B-boy* či *b-girl* je pojem pro jednotlivce (muže či ženu), kteří se věnují *breakingu*. Pojem *breaker* je genderově neutrální výraz pro tyto tanečníky. Mezi tanečníky existují také názory, že písmeno „b“ ve slově *b-boy/b-girl* nezastupuje slovo *break*, nýbrž Bronx jako referenci k místu vzniku. Významná role pro tento tanec vznikla u newyorských znepřátelených gangů,

³³ Move. *Netflix* [online]. Netflix, c1997 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: https://www.netflix.com/watch/81075441?trackId=255824129&tctx=0%2C0%2CNAPA%40%40%7C71efbb35-6530-437f-b448-986f004f66f9-210567924_titles%2F1%2F%2Fmove%2F0%2F0%2CNAPA%40%40%7C71efbb35-6530-437f-b448-986f004f66f9-210567924_titles%2F1%2F%2Fmove%2F0%2F0%2Cunknown%2C%2C71efbb35-6530-437f-b448-986f004f66f9-210567924%7C1%2CtitlesResults

³⁴ block parties = pouliční večírky

³⁵ Historie *breakingu*: Taneční styl z Bronxu až do Tokia. [online]. Copyright © 2022 Red Bull [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.redbull.com/cz-cs/theredbulletin/tanec-breaking-historie-z-bronxu-do-tokia>

³⁶ breakbeat = hudba s typickým rytmem pro b-boying

³⁷ Afrika Bambaataa | hiphop.sh. *Wayback Machine, Internet Archive* [online]. [cit. 2022-04-25]. Dostupné z:

<https://web.archive.org/web/20090223231547/http://hiphop.sh/afrika>

³⁸ godfather of hip hop = otec, zakladatel hip hopu

které proti sobě tančily styl *rocking*. Ten položil základy pro *battle* a rytmus, který si právě *b-boys/b-girls* a celá *street dance* kultura převzala.^{39 40}

Breaking můžeme rozdělit do pěti základních částí. *Top rocking* jsou pohyby, kterými tanečník dává tzv. *intro*, představí se. Pohybuje se při tom většinou na nohou v horních polohách. Dále využívá *drop*, což je přechod z horní části do pohybů na zemi. *Footwork*, v překladu práce nohou, jsou všechny pohyby, při kterých se tanečník rychle pohybuje na zemi pomocí různých kroků a prvků. Dále jsou to známé a pro obecenstvo oblíbené *powermoves*, které se k těmto základním částem *b-boyingu* přidaly až časem. Jedná se o silové prvky s točivými momenty. Celý tento vstup tanečníci většinou zakončí *freeze* v rytmu hudby, což znamená zmrznutí v jedné póze. Dalo by se to nazvat jako tečka na konci věty.⁴¹

Prvním *breaking* oficiálním seskupením byla The Rock Steady Crew založená dvěma *b-boys* Jimmy D a Jojo v Bronxu v roce 1977.⁴² Úzce spolupracovali s Afrikou Bambaatou. Popularita *crew*⁴³ rostla natolik, že je v roce 1983 pozvala anglická královna, aby udělali show pro *The Royal Variety Performance*. V této době také vznikla jejich nejúspěšnější hudební nahrávka. Skladba se jmenovala *Hey You, Rock Steady Crew*. Velmi rychle obsadila první místo v žebříčku populární hudby ve Velké Británii, prodaly se miliony nahrávek.⁴⁴

³⁹ SHAO, Little. Is it Breaking or Breakdance? Dance terms explained. *RedBull* [online]. Copyright © 2019 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.redbull.com/int-en/is-it-breakdance-or-breaking>

⁴⁰ KOVAŘÍKOVÁ, Kateřina. Pozvánka na Praha City Rocks 2017. *RedBull* [online]. RedBull, Copyright © 2017 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.redbull.com/cz-cs/tanec-rock-pozvanka-praha-city-rocks>

⁴¹ The History of Street Dance | Education Articles | MyGroupFit. *MyGroupFit | Music, Choreography & More for Group Fitness Instructors* [online]. [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.mygroupfit.com/printededucationarticle.aspx?article=3417>

⁴² ŠKODOVÁ, Sabina - soupis street dance stylů, interní deník: Real Dance Education

⁴³ crew = seskupení tanečníků

⁴⁴ ŠKODOVÁ, Sabina - soupis street dance stylů, interní deník: Real Dance Education

obr. 3 - The Rock Steady crew; zdroj: internet⁴⁵

Hip hopová kultura společně se všemi svými elementy nastavila nový životní styl, novou kulturu, změnila řeč, hudbu, gesta a ovlivnila celý svět duchovní, *undergroundový*⁴⁶, stejně tak i ten populární, *mainstreamový*⁴⁷.

1.4 Hip hop

Hip hop je dalším stylem, který vznikl v polovině 70. let 20. století v New Yorku.⁴⁸ Jeho původní název byl *freestyle hip hop*. *Hip hop* není pouze tanec, nebo jak je někdy široce používán jako synonymum pro *rap*, ale je to životní styl, hudba a kultura, pod kterou se shrnují čtyři elementy - *rap* (=MCing), *DJing*, *graffiti*, *b-boying*.⁴⁹ Jako přidání pátý a šestý element se také

⁴⁵ The Rock Steady Crew | Discografía | Discogs. *Discogs - Music Database and Marketplace* [online]. Copyright © 2022 Discogs [cit. 11.04.2022]. Dostupné z: <https://www.discogs.com/es/artist/45963-The-Rock-Steady-Crew>

⁴⁶ underground = Je to kulturní směr, který se liší od hlavního, módního proudu a trendu.

⁴⁷ mainstream = hlavní proud

⁴⁸ Historie Hip hopu | Hiphoper.cz. *HIP HOP SHOP hiphoper.cz - Trika, mikiny, kalhoty, bundy, boty, bejsky* | *Hiphoper.cz* [online]. Copyright © 2015 Hiphoper.cz [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.hiphoper.cz/historie-hip-hopu/>

⁴⁹ NÁVRATOVÁ, Jana, Roman VAŠEK a Jana BOHUTÍNSKÁ. *Tanec v České republice: definice, historie, financování, legislativa, sociální problematika, školství, reflexe oboru*. Praha: Institut umění - Divadelní ústav, 2010. ISBN 978-80-7008-241-6.

někdy považují znalosti (=knowledge) a móda (=fashion).⁵⁰ Samotný pojem *hip hop* je tedy kromě tanečního stylu označení celé kultury. Často dochází k záměně s pojmem *street dance*, což je ale označení více tanečních stylů, které vznikly na ulici a mezi které spadal i samotný *hip hop*.⁵¹ S *hip hopem* se pojí následující hesla *Peace, Love, Unity and Having Fun*⁵², která propojují celou komunitu dodnes.⁵³

obr. 4 - elementy *hip hopu*; zdroj: internet⁵⁴

Na základě vytvářejícího se *hip hopového* zvukového podkladu se styly jako *locking, popping, breaking* začaly tancovat do nového hudebního stylu. Jejich prvky zůstaly, ale změnilo se jejich provedení a procítění, tak vznikl nový taneční styl, *electric boogie*, jehož hlavním představitelem je dodnes aktivní tanečník přezdívaný Mr. Wiggles. S novou hudbou se přirozeně rozvíjely i nové kroky *freestyle hip hopu*, který má tím pádem základ v *electric boogie*.⁵⁵

Vznik *hip hopu* také nepatří do taneční školy, ale do tanečního klubového prostředí. Jedná se o krátké společenské tance, které všichni dobře znali a které

⁵⁰ Definition of street dance: BuzzWord from Macmillan Dictionary. *Macmillan Dictionary | Free English Dictionary and Thesaurus* [online]. Copyright © Macmillan Education Limited 2009 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z:

<https://www.macmillandictionary.com/buzzword/entries/street-dance.html>

⁵¹ HRŮZOVÁ, Lucie. *Taneční projekt Identita skupiny Beat Up v brněnské Redutě*. Olomouc, 2011. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Mgr. Jitka Šťávovalá.

⁵² Peace, Love, Unity and Having Fun = základní hesla hip hopu = mír, láska, jednota a zábava

⁵³ FIEDLER, Martin. *Hip hop forever*. Olomouc: HANEX, 2003. ISBN 80-85783-41-X.

⁵⁴ The 4 Elements Of Hip Hop | Hip hop logo, Hip hop, Hip hop art. *Pinterest - México* [online]. Dostupné z: <https://www.pinterest.com.mx/pin/453667362437214209/>

⁵⁵ FIEDLER, Martin. *Hip hop forever*. Olomouc: HANEX, 2003. ISBN 80-85783-41-X.

byly úzce propojené s konkrétní hudební nahrávkou. I přesto, že *hip hop* má svůj vlastní rytmus, kroky, pravidla, je na každém tanečnickovi, jaký typ provedení zvolí a jak do tance promítne svou osobnost, důležité je však procítění neboli *feeling*, až na druhém místě je technika, tedy alespoň tak to bylo v jeho původní myšlence.⁵⁶ V dnešní době se situace mírně mění. *Hip hop* tanečníci se dělí na základě mnoha rozdílných provedení a preferencí a tvoří se tak široká škála *hip hopového* tance. Rozmanitost je nesmírná, inspirace se berou i z jiných tanečních stylů. Každý tanečník si na první místo klade individuálně své vlastní priority. Někteří se věnují spíše originální, původní podobě *hip hopu*, jiní jsou více orientovaní na techniku, další kladou zase větší důraz na hudební vychytávky a efekty ve skladbách, zaobírají se elektronickou hudbou a jejich tanec je pak mechaničtější. Nedá se posoudit a zhodnotit, co z toho je správné nebo špatné. Jedná se o vývoj, kterému nejde zabránit a který je přirozený. Důsledkem jsou pak ale velké názorové rozdíly. Patrné je to např. při hodnocení *battle* soutěže, kde jsou rozhodnutí poroty často velice odlišná. O *battlu* a jeho hodnocení budu hovořit v dalších kapitolách v rámci forem prezentace *street dance*.

O rozšíření *hip hopového* tance se zasloužili členové skupin např.

MopTop, Elite Force či Misfits.⁵⁷ Ukázali tento styl veřejnosti. Mnozí z nich jsou dodnes aktivní a pro současné tanečníky je neuvěřitelně inspirující se s nimi setkat a získat znalosti a zkušenosti od těchto tzv. *OGs*^{58,59}. Já osobně jsem měla možnost setkat se s Buddhou Stretchem a Henry Linkem. Bylo pro mě nesmírně motivující učit se od tanečníků takových jmen. Je jim kolem 50 let, ale jsou ve výborné fyzické kondici a dokážou předat opravdu velké množství rad. Ať z okruhu tance, tak z celkové *hip hopové* kultury.

⁵⁶ StreetStarDance - iVysílání | Česká televize. *Česká televize* [online]. Copyright © Česká televize 1996 [cit. 26.04.2022]. Dostupné

z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10000000270-streetstardance/>

⁵⁷ NÁVRATOVÁ, Jana, Roman VAŠEK a Jana BOHUTÍNSKÁ. Tanec v České republice: definice, historie, financování, legislativa, sociální problematika, školství, reflexe oboru. Praha: Institut umění - Divadelní ústav, 2010. ISBN 978-80-7008-241-6.

⁵⁸ OG = original generation = tanečník původní generace. Ten, kdo stál u vzniku.

⁵⁹ StreetStarDance - iVysílání | Česká televize. *Česká televize* [online]. Copyright © Česká televize 1996 [cit. 26.04.2022]. Dostupné

z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10000000270-streetstardance/>

obr. 5 - Buddha Stretch (vlevo) a Henry Link (vpravo) - zdroj: internet⁶⁰

Hip hop lze rozdělit do tří období dle roku vzniku - *old school* (od poloviny 70. let 20. století zhruba do roku 1990), *middle school* (1990-1997), *new school* (od roku 2000 do současnosti)⁶¹.⁶² Do konkrétních období spadají též určití hudební interpreti, taneční kroky a módní hity. V dnešní době se fenomén *hip hopu* poměrně změnil a dostal se ze svých *undergroundových* počátků do *mainstreamových* kruhů. Stává se módním hitem pro širokou veřejnost.⁶³

1.5 House dance

Taneční styl *house* a jeho hudba vznikly jako reakce na míchání *funkové*, *soul* a *disco* hudby. Ta byla inspirována všeobecnou tvorbou hudebníků 70. let 20. století. Tento taneční styl se vyvinul v polovině 70. let v Chicagu v tanečním klubu Warehouse, kde tanečníci, stejně jako *DJové*, využívali všech žánrů, které uměli a znali (*step*, *jazz*, *afro*, *b-boying*, *hip hop*, *lindy hop* apod.) a snažili se je přizpůsobit nové hudbě. Tyto kluby byly místem mixování všemožných tanečních kultur a stylů.⁶⁴

⁶⁰ Elite Force Crew: Buddha Stretch, Henry Link. *Elite Force Crew: Buddha Stretch, Henry Link* [online]. Dostupné z: <https://www.eliteforcecrew.com/news/>

⁶¹ old school, middle school, new school = stará, střední, nová škola / období

⁶² ŠKODOVÁ, Sabina - soupis street dance stylů, interní deník: Real Dance Education

⁶³ Hip Hop, House New School Dictionary Foundation SO HYPE - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2022 Google LLC [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=JdsvDJDrf14&t=2845s>

⁶⁴ ZAPLETAL, Dejv. Taneční styl House Dance, jeho historie, vývoj i současnost. *Hiphopdance.cz: Street Dance Mag* [online]. Copyright © 2020 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.hiphopdance.cz/house-dance/>

Základním prvkem a rytmem, který je přítomen v jakémkoliv kroku či pohybu v *house dance*, je tzv. *jacking/jack*. Jde o prvek, který z obyčejného pohybu tvoří tanec a je důkazem propojení tanečníka s hudbou. Nemá svou konkrétní formu, kterou by se všichni naučili podle stejného vzorce, ale je to individuální vyjádření tanečnickova pocitu z hudby. Je to detailní pohyb, může se jednat o drobné vlny tělem, pohupování v kolenou. Dále tanečníci využívají prvky jako jsou *footworks* a *floorworks*. *Footwork* je rychlá práce nohou a chodidel vytvářejících různé triky a reagujících na rytmické hudební efekty. Provádí se ve stoje na nohou. *Floorworks* jsou naopak všechny pohyby využívající oporu země a práce tanečníka celým tělem na zemi. Hojně se zde využívají inspirace z jiných tanečních stylů, jako je *b-boying*, *capoeira*⁶⁵ či *contemporary dance*. Nejdůležitější v *house dance* je zkoordinovat všechny tyto aspekty a udržet stálou plynulost a lehkost pohybu, tzv. *flow*. Poněvadž se opět jedná o styl, který vznikl přirozeně v tanečním klubovém prostředí, nese si svůj improvizací charakter a spontánně reaguje na právě hrající hudbu. V ní tanečníci nacházejí různé hudební a zvukové podněty.

Tanečníci se stěhovali za prací z Chicaga do ostatních měst, jako je např. New York či Londýn, a díky tomu se *house dance* rozšířil i do dalších světových lokalit. Konkrétně v New Yorku získal tento styl originální podobu a atmosféru. S příchodem nových *DJs*, interpretů a producentů vznikalo v 80. a 90. letech 20. století mnoho nových *housových* nahrávek, a to způsobilo velké rozrůstání *house music* a *house dance* do celého světa. Jména jako např. Brian Green, Marjory Smartová, Ejoy, Shannon, Caleaf Sellers jsou tanečníci, kteří se také postarali o rozšíření *house dance* kultury. Mnozí z nich jsou stále žijícími a aktivními tanečníky, kteří předávají své zkušenosti na různých workshopech a lekcích po celém světě.⁶⁶

Stejně jako u *hip hopu*, tak i v *house dance* rozdělujeme období na *old school* (polovina 80. let - počátek 90. let 20. století), *middle school* (90. léta 20. století)

⁶⁵ capoeira = brazilské bojové umění obsahující prvky akrobacie a tance, doprovázené hudbou

⁶⁶ StreetStarDance - iVysílání | Česká televize. Česká televize [online]. Copyright © Česká televize 1996 [cit. 26.04.2022]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10000000270-streetstardance/>

a
⁶⁶ ŠKODOVÁ, Sabina - soupis street dance stylů, interní deník: Real Dance Education

a *new school* (počátek v roce 2000). Každé z nich má svou zásobu typických kroků.⁶⁷

1.6 Dancehall

Jak již bylo řečeno v úvodní kapitole, *dancehall* je velice populární taneční a hudební styl, který má svůj původ v Karibiku, konkrétně na Jamajce. Začátek vývoje *dancehall* kultury datujeme do 2. poloviny 40. let 20. století. Jamajští migranti přinášeli při návratu z USA do své rodné vlasti i tehdejší americkou hudbu, jako byl *swing* a *r'n'b'*.⁶⁸ Propojovala se tak hudba místních obyvatel s jinými žánry. Mixovala se jamajská lidová hudba s hudbou právě příchozí a vzniklo něco nového a originálního. Postupem času se přidávaly prvky stylu *ska*⁶⁹, *reggae*, *rap dub*⁷⁰ a nový hudební žánr, *dancehall*, byl na světě.⁷¹ O konci 70. let 20. století mluvíme jako o oficiálním vzniku *dancehallu*.⁷² *Dancehall* jako taneční styl se formoval, jak již jeho samotný název vypovídá, v tanečních klubech, na dvorech, v halách, zkrátka venku, ne v tanečních školách. Lidé se na těchto místech setkávali, bavili se tancem a učili se od sebe navzájem.

Nejzásadnější na *dancehallu* je jeho rozdělení na ženské, mužské a neutrální kroky. Ženy a muži totiž reagují a upravují pohyb a taneční kroky v reakci na hudbu a její text odlišně. Některé z kroků jsou dovolené provádět pouze ženám, některé jsou zase společné pro všechny a některé mají spíše mužský charakter. Ženské kroky se nazývají *female steps*, mužské *badman steps*. Často se setkáváme s předsudkem, že *dancehall* je ženská záležitost. Možná tomu tak

⁶⁷ Hip Hop, House New School Dictionary Foundation SO HYPE - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2022 Google LLC [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=JdsvDJDrfl4&t=2845s>

⁶⁸ r' n' b' = Rhythm and Blues (někdy též R&B, či Rhythm & Blues), je široký termín, aplikovaný na populární hudbu, vytvořenou Afroameričany.

⁶⁹ ska = Ska je hudební žánr, který se vyvinul koncem padesátých let na Jamajce a je považován za předchůdce rocksteady a reggae hudby.

⁷⁰ rap dub = Rap dub je hudební styl, který vznikl na Jamajce na začátku 70. let. Jeho původ je spjatý se stylem reggae, z kterého velmi úzce vychází.

⁷¹ StreetStarDance - iVysílání | Česká televize. *Česká televize* [online]. Copyright © Česká televize 1996 [cit. 26.04.2022]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10000000270-streetstardance/>

⁷² ŠKODOVÁ, Sabina - soupis street dance stylů, interní deník: Real Dance Education

v minulosti bylo, ale došlo ke změně s příchodem mužských *dancehall* tanečníků na parket, jako je např. Bogle⁷³, který je považován za otce tohoto stylu. Stejně tak rychle jako se v *dancehallu* vydávají nové skladby a *riddims*⁷⁴, tak rychle vznikají i nové kroky.⁷⁵ Přibývá jich denně, a z toho důvodu je *dancehall* aktuálním, živým tancem, který se neustále v ulicích vyvíjí.

Prolnutí americké a jamajské kultury přispělo ke skutečnosti, že *hip hop* a *dancehall* se navzájem neustále ovlivňují. V *hip hopovém* pohybovém slovníku nalezneme mnoho kroků, které mají původ právě na Jamajce. Jedním z nich je např. krok s názvem *butterfly*, jež se používá jak v *dancehallu*, tak i v *hip hopovém* provedení. *Butterfly* vychází od pánve, která se pohybuje směrem dopředu a dozadu. Jde-li dopředu, zavírají se kolena k sobě, jde-li dozadu, kolena se otevírají od sebe. S tímto krokem se dá také variovat a přenášet při něm váhu těla ze strany na stranu, naklánět se apod.

Dancehall je pro Jamajčany životním stylem a formou sebevyjádření. Vyjadřují jím veškeré životní záležitosti, sociální problémy, lásku, zábavu, sexualitu nebo ostrov samotný. Vyzařuje z něj energie, otevřenost, divokost a spontánnost. Pravidelným večerním programem jsou různé druhy party akcí, které začínají v pozdních večerních hodinách a končí v brzkých ranních. Mají i své názvy jako např. *pasa pasa*, *duty friday*, *uptown mondays*, *sexy tuesdays*, *wet Sundays* apod. Velké množství *dancehall* kroků má i svou stejnojmennou píseň, která když na večírku nebo kdekoli jinde zazní, přiměje tanečníky na ni reagovat daným konkrétním krokem. Jsou to krátké společenské tance podobně, jako tomu je v *hip hopu*.⁷⁶ Jde především o zábavu, tance vycházejí z každodenní činnosti, a proto nebývají tak náročné.⁷⁷

⁷³ Bogle (1964-2005) - Gerald Levy (přezdívaný Bogle) byl jamajská taneční celebrita a choreograf.

⁷⁴ riddim = Jamajský výraz pro rytmus nebo instrumentální skladbu. Jamajčané používají jazyk patois, což je jamajská verze anglického jazyka. Slovo riddim tedy pochází z anglického výrazu rhythm.

⁷⁵ ⁷⁵ LEOVÁ, Ly. Tanec & Móda: Zvířecí vzory, copánky, spandex a vyzývavé outfity dancehallu. *RedBul*. [online]. Copyright © 2019 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z:

<https://www.redbull.com/cz-cs/urban-tanec-hudba-serie-tanec-moda-dancehall-ly-leova>

⁷⁶ ŽIŠKOVÁ, Barbora. Tance#2 / Dancehall. *Tanečná scéna* [online]. Copyright © 2012 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z:

<https://tanecnascena.sk/blog/2016/09/18/tance2dancehall/>

⁷⁷ StreetStarDance - iVysílání | Česká televize. *Česká televize* [online]. Copyright © Česká televize 1996 [cit. 26.04.2022]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10000000270-streetstardance/>

obr. 6 - *dancehall* tanečnice Latonya Style v ženském pohybu; zdroj: internet⁷⁸

1.7 Krump

Krump patří mezi jeden z nejmladších stylů spadající mezi pouliční tance. Toto vymezení souvisí s místem vzniku. To je opět venku, v garážích, v ulicích a drsných čtvrtích, zkrátka místech, která pro tanečnický byl přirozená. Geograficky patří jeho vznik do Los Angeles. Jeho rozvoj datujeme do roku 2001.⁷⁹ *Krump* je zkratkou slov *Kingdom, Radically, Uplifted, Mighty, Praise*.⁸⁰

Kořeny *krumpu* sahají ke stylu s názvem *Clowning*. Založil ho tanečník Thomas Johnson. Pro svůj tanec využíval prvky z jamajského *dancehallu, boogie*, ale inspirací mu byly i styly jako *locking* a *popping*. Vytvořil si svůj unikátní charakteristický styl. Ten předváděl na rozličných oslavách a slavnostech pro děti. Skloubením různých tanečních technik na sebe upoutal pozornost, byl charismatický a zaujal spoustu mladých tanečníků z ulice. Mezi ně patřili i tanečníci Tight Eyez, Big Mijo a Lil'C. Ti si na základě Johnsonova vlivu osvojili svou vlastní taneční techniku a dali jí určitá pravidla. Vytvořili jedno z prvních

⁷⁸ Latonya Style - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2022 Google LLC [cit. 11.04.2022]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/user/movesja>

⁷⁹ StreetStarDance - iVysílání | Česká televize. *Česká televize* [online]. Copyright © Česká televize 1996 [cit. 26.04.2022]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10000000270-streetstardance/>

⁸⁰ kingdom = království; radically = radikálně; uplifted = povzbuzený; mighty = mocný; praise = velebení (Boha)

krump seskupení neboli *family*, Krump Kings a jsou považováni za zakladatele tohoto tanečního stylu. Následoval vznik mnoha dalších skupin, které se sdílením (*session* či *battle*⁸¹) formovali a *krump* se díky tomu posouval rychlým tempem kupředu.⁸²

obr. 7 - krump session; zdroj: internet⁸³

Krump je charakteristický svoji výjimečnou energií, podporou, expresí a emocemi. Tyto pocity se nedají zažít u jiného tanečního stylu intenzivněji než právě v *krumpu*, ať už v roli tanečníka, tak i diváka. V průběhu svého vývoje se dostal na zcela jinou úroveň. Z pouličních klaunských show se vyvinul v tanec s hlubokou spiritualitou, což dělá *krump* naprosto unikátním v porovnání s ostatními styly pouličních tanců. Pro tanečníky tohoto stylu je tanec silnou duchovní záležitostí, nejedná se jen o lásku k tanci, ale především o životní styl a víru. Tanečníci ho považují za možnost sebevyjádření se a způsob přiblížení se k Bohu. Na nezasvěcené obecenstvo může *krump* působit agresivně. Opak je však pravdou. Tanečníci se pouze snaží prostřednictvím tance uvolnit různé druhy emocí. Může to pro ně znamenat určitou formu meditace.⁸⁴

Hudbu vytvářejí přímo samotní tanečníci *krumpu*. Je to zvláštní žánr, který se těžko popisuje. Není úplně líbivý pro běžný poslech, tím se liší od ostatních stylů *street dance*. Je plný emocí, nepravidelné rytmiky, momentů překvapení a jeho cílem je vyvolat v tanečnickovi specifický pocit pro jeho pohyb. Vývoj hudby je

⁸¹ session a battle = Jedná se o taneční formy street dance. Session je výraz pro jam, improvizovaný tanec v kolečku. Battle je tanec s bojovým charakterem, ve kterém se utkají dva nebo více tanečníků proti sobě.

⁸² Origins of KRUMP by Tight Eyez & Big Mijo - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2022 Google LLC [cit. 2022-4-12]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Iru84kys1p0>

⁸³ [online]. Dostupné z: https://www.facebook.com/europeanbucksession?_rdr

⁸⁴ ŠKODOVÁ, Sabina - soupis street dance stylů, interní deník: Real Dance Education

úzce spjatý s tancem samotným. Když se tanec proměnil, zpomalil a byl založen více na technické stránce, to samé se stalo i s hudbou. V poslední době se tanec zrychluje a s ním i hudba.⁸⁵

Již zmíněná *krumpové* seskupení nesou v tomto tanečním stylu název *families*⁸⁶. Dodržují v nich i svou hierarchii. V jejich čele stojí *Big homie*, dále *homies* a nově příchozí *lil' homies*⁸⁷. Ti musejí projít speciálním přijímacím rituálem, tzv. *family clash*⁸⁸. Tyto *clash* rituály mohou trvat klidně i několik hodin, tanečník nepřetržitě tancuje, přičemž se může dostat do určitého stavu jiného vědomí. Tím samým si člen *fam* prochází, pokud se chce dostat v hierarchii na vyšší post. Tento princip *krumpeři* převzali z *b-boy světa*. *Big homie* se stará o nově přijatého člena, pozoruje jeho pokroky, snaží se mu poradit, pomoci, navést jej. Členové *family* spolu velice často setkávají i přesto, že pocházejí z různých koutů světa. Fungují na bázi rodiny.⁸⁹ Podle mého názoru má *krump* svým původem, kreativitou a otevřenou myslí velmi blízko k divadelnímu smýšlení o tanci a je dost dobře využitelný pro divadelní představení.

1.8 Waacking

Původ stylu *waacking* není přímo venku, v ulicích, ale v tanečních klubech. Stejně tak ale vznikl i např. již zmíněný *locking*. *Waacking* se v klubech prováděl především za účelem veřejného vystoupení a jeho vznik datujeme do roku 1970.⁹⁰ Jeho vývoj je poměrně komplikovaný, nedá se zcela přesně určit, kdo je jeho zakladatelem. Ale i přesto je za otce *waackingu* považován tanečník Tyrone Proctor. Není jeho zakladatelem, ale zcela jistě nejzásadnějším průkopníkem. Další známá jména jsou např. Brian Green, Billy Star nebo seskupení Imperial

⁸⁵ Interní rozhovor s předním českým tanečníkem krumpu Martinem Tamášem

⁸⁶ family = rodina

⁸⁷ Big homie = Ten nejvyšší, s největší autoritou, jako například v rodině otec. Homies = další členové family. Lil homies = nově příchozí do family.

⁸⁸ family clash = Jedná se o to, že se tanečník, který dostane nabídku dostat se do určité „fam“, musí postavit ideálně všem členům dané „fam“. Prochází si proti nim *battlem*, ve kterém není až tak podstatné, zda ho vyhraje, ale je nutné ukázat, že o přijetí do „fam“ opravdu stojí, má na to.

⁸⁹ Interní rozhovor s předním českým tanečníkem krumpu Martinem Tamášem

⁹⁰ ŠKODOVÁ, Sabina - soupis street dance stylů, interní deník: Real Dance Education

House of Waacking (USA), The Waackers (USA), Waackititioners (Anglie) apod.⁹¹

obr. 8 - Tyrone Proctor (vlevo) v TV show Soul Train; zdroj: internet⁹²

Tanec *waacking* pochází z Los Angeles. Mezi tanečníky kolují spekulace, zda jeho původem není New York, místo, kde vznikl pro tento taneční styl typický hudební doprovod, *disco*. Většina tanečníků stylu *waacking* se v 70. letech přestěhovala právě do Los Angeles. Důvodem byla zejména televizní show *Soul Train*, o které jsem se zmínila již v kapitole o stylu *locking*. Zapojovaly se do ní velkou měrou i *disco* hudba a *waacking*. Dále se *waacking* objevoval nejen v klubech, ale také na různých vystoupeních v Hollywoodu, v Las Vegas apod. Na úplném začátku nesl název *punking* nebo *garbo style*, rovněž i *freestyle* či *performance*.⁹³

I u *waackingu* vidíme rozdíl v provedení tance u mužů a u žen. Žena neboli *diva*, poukazuje na svou ženskost a půvab a snaží se elegantně upoutat pozornost mužů, ne však vulgárním způsobem. Muži tancem vyjadřují svou sílu, šarm a poukazují na sebe jako na pravé *gentlemany*. Pohybovou i charakterovou inspirací pro tanečníky byly a stále jsou tehdejší ikony hudebního, módního či filmového průmyslu. Tou největší byla Marilyn Monroe, dále pak i *jazzoví*

⁹¹ Tyrone Proctor, a dance pioneer of 1970s waacking, dies - Los Angeles Times. *News from California, the nation and world - Los Angeles Times* [online] Copyright © 2022, Los Angeles Times [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.latimes.com/entertainment-arts/story/2020-06-12/tyrone-proctor-dies-dancer-waacking-soul-train>

⁹² Tyrone Proctor, a dance pioneer of 1970s waacking, dies - Los Angeles Times. *News from California, the nation and world - Los Angeles Times* [online] Copyright © 2022, Los Angeles Times [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.latimes.com/entertainment-arts/story/2020-06-12/tyrone-proctor-dies-dancer-waacking-soul-train>

⁹³ FACE OF HOUSE - Tyrone Proctor (USA) part 1 - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2022 Google LLC [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=oFXBH_EIL8Q&list=PLXa3l1M1gPMuElkF-1Io0vXOrNYt5kFIB

tanečníci, od kterých *waackeři*⁹⁴ převzali pózy a provedení některých prvků paží. *Waacking* je založen na velmi rychlé a precizní práci rukou a paží, což je jeho nejvýraznější element.⁹⁵ Obsahuje ale i mnohé další prvky, které je nutné během vystoupení dodržovat. Zmíním zde ty nejdůležitější.

Všeobecné elementy:

1. muzikalita = Je to pojem, který všeobecně intenzivně doprovází celou *street dance* kulturu. Jde o určitý druh talentu, který člověk musí přirozeně mít. U stylu *waacking* je velmi důležitým elementem. Tanečníci jsou v úzkém propojení s hudbou, dokreslují, ilustrují ji a její barevnost, která je plná zajímavé rytmiky, vokálů a rozličných hudebních nástrojů. Tanečníci se v daný moment zaměřují na jednu hudební linii, které se drží a na kterou reagují.
2. *attitude* = Toto slovo můžeme přeložit jako postoj, přístup, projev tanečníka. Jinými slovy by se dalo charakterizovat jako energie a sebevědomí, které si tanečník nese s sebou na jeviště. Měl by být uvědomělý a připravený vystupovat před obecnstvem. Je to opět něco, co by měl člověk v sobě mít alespoň z malé části zakořeněné.
3. emoce = Při performování *waackingu* je potřeba projevit na jevišti určité emoce a vybudovat si charakter. Vyjádřené emoce a nálady mohou být jakéhokoli druhu - veselost, vtipnost, uštěpačnost, agrese, něha apod.⁹⁶

Technické elementy:

1. *waacking* = Je to prvek, který si nese stejný název jako styl samotný. Jedná se o práci paží (v různém tempu, kombinacích a do různých směrů), jež protáčíme v lokti směrem nahoru nebo do strany a zpátky. Obě paže mohou pracovat společně, odděleně či kombinovaně po sobě.

⁹⁴ waackeři = tanečníci *waackingu*

⁹⁵ FACE OF HOUSE - Tyrone Proctor (USA) part 1 - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2022 Google LLC [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=oFXBH_EIL8Q&list=PLXa3I1M1gPMuElkF-1Io0vXOrNYt5kFIB

⁹⁶ Stream Miss Bibi: Tanec je jídlo, bez kterého nemůžu žít by Katara9992 | Listen online for free on SoundCloud. *Stream and listen to music online for free with SoundCloud* [online]. Copyright © 2020 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: https://soundcloud.com/user-601855270/bibi?utm_source=clipboard&utm_medium=text&utm_campaign=social_sharing

2. *lines* = Jedná se o vytvoření ostrých přímek/linek pažemi. Také by se to dalo popsat jako upažení, vzpažení, předpažení. Paže mezi sebou mohou tvořit jednu dlouhou linii nebo ji mohou zlomit, tedy vytvořit pravý úhel tím, že např. jednu paži vzpažíme a druhou upažíme. Důležitá je však cesta do této pózy, musí být rychlá se zastavením v přesné poloze.
3. práce nohou = I přesto, že je tento taneční styl založen především na práci paží, tanečník by neměl zůstat statický, ale měl by doprovázet paže jednoduchými kroky a přesuny v prostoru.
4. pózy = Znamená to zastavení v různých pózách do hudby. Ty mohou být abstraktní nebo konkrétně popisovat nějaký charakter. Důležité je být si v nich jistý a sebevědomě si udržet jejich stabilitu. Také se hledí na správné zachycení pózy ve vztahu s hudbou.

Tanečníci se svým oblečením stylizují do období *disca*. U žen to znamená taneční obuv na podpatku, šaty, flitry, upravené vlasy, make-up. Muže vidíme často ve společenských oblecích a lakovkách. Také se můžeme setkat se speciálním kostýmem laděným do určitého charakteru, např. voják/vojačka, Kleopatra apod.

1.9 Vogue

Vogue je druh tance, který vznikl v USA, konkrétně v New Yorku, v 60. letech 19. století.⁹⁷ Vymyká se *street dance* stylům, jelikož jeho původ není spjatý s ulicí. Své kořeny má v gay a *LGBT POC*⁹⁸ komunitě. Pokud bychom ho chtěli zařadit do konkrétního tanečního odvětví, mohlo by to pak být do *ballroom* či *queer*⁹⁹ komunity. *Ballroom* je kultura bálů, je to výraz pro komunitu, scénu a

⁹⁷ How 19th-Century Drag Balls Evolved into House Balls, Birthplace of Voguing. *History* [online]. Copyright © 2022 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z:

<https://www.history.com/news/drag-balls-house-ballroom-voguing>

⁹⁸ *LGBT* = Shrnující zkratka pro osoby s odlišným sexuálním zaměřením - lesby, gayové, bisexuálové a transsexuálové. *POC* = Zkratka pro People of colour. V této komunitě jsou lidé různé barvy pleti. *LGBT POC* = Původně se jedná o homosexuální muže černé pleti a hispánce. Jejich barva pleti a sexuální orientace byla příčinou nespravedlivého zacházení a nerovnému přístupu k příležitostem. Byli (a i dodnes se s tím potýkají) oběti násilí, utlačení, transfobie a rasismu.

⁹⁹ *queer* = Význam slova se od 16. st. formoval spíše jako hanlivý výraz pro zesměšňování homosexuálu. V dnešní době po mnoha bojích proti útlaku „*stalo slovo queer novým zastřešujícím termínem, který označoval sexuální identity lidí, kteří nechtěli mít sexuální identitu, která by byla společensky srozumitelná.*“

Queer Geography [online]. Copyright © 2019 [cit. 28.01.2022]. Dostupné z: <https://www.queergeography.cz/queer/>

subkulturu, v níž vznikl *vogue*. *Vogue ball* je spojení *ballroomu* a *vogue*. Je to soutěž v různých kategoriích, nejen tanečních, např. *vogue old way, new way, femme, face kategorie, runway* apod.¹⁰⁰ Tyto termíny ještě podrobněji popíšu. Zjednodušeně řečeno tanec *vogue* vznikl z pózování do rytmu *house* hudby. Póza je nejpodstatnější z celého tanečního projevu, jakási pomyslná tečka za větou. Celý projev by jinak nedával smysl, výpověď by nebyla čitelná a divák by ztratil linku.¹⁰¹

Dalo by se říci, že tanečníci *vogue* se dělí na dvě skupiny. Jedna zastává názor, že inspirací pro rozvoj tohoto stylu byly fotografie modelek v různých, často extravagantních pózách v módních časopisech, jako je např. stejnojmenný *Vogue, Elle* apod. Snahou bylo je napodobit a vžít se do jejich role. Druhá skupina zase popisuje vznik *vogue* ve věznicích v New Yorku, kde se muži svým pohybem snažili získat pozornost jiných mužů. Pro tanečnice to znamenalo osvobozující útěk před negativním hodnocením společnosti, která odlišnou sexuální orientaci odsuzovala.¹⁰²

Vogue se tancuje do hudebního žánru *house*. Zajímavé je, že *vogue* a *b-boying* se navzájem ovlivňovaly vzájemným vypůjčováním si pohybů, ke kterým docházelo v různých parcích a venkovních prostorách.

Vogue se dělí do tří podstylů, neboli škol, které se liší svým pohybovým slovníkem a charakterem:

1. *old way* - Je typický svými přesnými a rovnými liniemi paží, které se neustále mění, překlápějí v plynulé pohybové lince.

2. *new way* - Charakterem vychází z období *old way*, avšak má vypracovanější geometrické tvary, které tanečník dělá svými končetinami. Tvoří až iluzivní pohyby, které je někdy velice složité pochopit. Mohou působit až

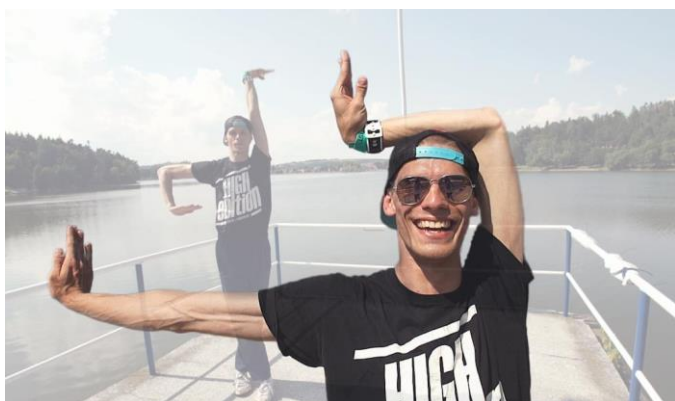
¹⁰⁰ videoukázka: Ballroom Culture: the Language of Vogue | Ronald Murray | TEDxColumbus - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2022 Google LLC [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=QS5j7PCSdtg>

¹⁰¹ GROMOVÁ, Kristína. Show Your Step #9: Vogue znamená čelit sebe a nebát sa toho — naopak, milovať to, hovorí tanečník Viktor Bukový. *Tanečná scéna* [online]. Copyright © 2012 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://tanecnascena.sk/blog/2021/12/21/show-your-step-9-vogue-znamená-čelit-sebe-a-nebat-sa-toho-naopak-milovat-to-hovori-tanecnik-viktor-bukovy/>

¹⁰² PRIKKELOVÁ, Monika. ČO JE VOGUE A BALLROOM? *Monika Prikelová* [online]. [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <http://www.monikaprikelova.com/2020/05/31/co-je-vogue-a-ballroom/>

nepřirozeně. To je také způsobeno novými prvky, tzv. *clickem*¹⁰³, který se do tance zapojil. Pro tanečnicka je důležité, aby byl pohybově flexibilní, a to nejen v horní části těla, ale i u dolních končetin.

3. *vogue femme* - Tanečníci využívají extravagantnosti a ženské pohyby, maximálně přehánějí. Využívají náročných skoků, triků a piruet. Vzdělávají se proto na lekcích klasického tance, aby se v této technice zdokonalili. Posloupnost prvků je velice rychlá, až zběsilá, bez důkladného osvojení si správné techniky piruet a skoků by tanečníci nebyli schopni v tomto odvětví obstát.

obr. 9 - *vogue* pozice paží *old way*, tanečník Viktor Bukový; zdroj: internet¹⁰⁴

obr. 10 – *vogue* pozice paží *new way*; zdroj: internet¹⁰⁵

¹⁰³ click = pohybový prvek přetočení ramene v kloubu

¹⁰⁴ KOMBO #6 - Vogue v podání tanečníka Viktora. [online]. Copyright © Janie Popelková [cit. 11.04.2022]. Dostupné z: <https://www.redbull.com/cz-cs/kombo-6-video-viktor-tanec-pohyby-tipy>

¹⁰⁵ The fierce voguers setting Berlin's ballroom scene on fire | Sleek Magazine. *Sleek Magazine* [online]. Dostupné z: <https://www.sleek-mag.com/article/voguing-diesel/>

Vogue obsahuje prvky, které jsou typické pouze pro tento styl. V tanci jde především o projevení sebe samotného, avšak v kombinaci se základními elementy a *attitude*¹⁰⁶. Jedná se o *hands performance*, práce paží, která vyžaduje preciznost, dril, rychlost a kreativitu. Dalším pojmem je *cat walk*, což je napodobování vznešeného našlapování koček. Hlavní inspirací byla chůze modelek na přehlídkových molech, pro kterou je typické nerespektování tempa doprovodné hudby. Dalo by se to pojmenovat jako chůze mimo hudbu. Také se může objevit prvek *duck walk*, což je napodobování chůze kachny, sed ve dřepu a nadzvedávání střídavě pravé a levé nohy. Dalšími prvky jsou *spins* (=otočky) a *dips* (=pády na zem ze stoje, z otočky či z výskoku na záda). Důležité je provést *dip* na výraznou osmou dobu v hudbě. Posledním stěžejním elementem je *floor performance*, tedy práce na zemi, při které je důležitá právě flexibilita. Využívá se prvků moderního tance, gymnastiky či hadího tance.

Seskupení tanečnicků *vogue* se nazývají *house of...* Jak je z názvu patrné, měli by se cítit jako doma, u své rodiny. Vzájemně se podporují a postupně se mezi nimi vytvářejí hluboká citová pouta. Názvy jednotlivých *houses* se odvíjí od místa, kde vznikly nebo od jejich zakladatele, např. House of Ninja, House of Milan apod. Jedním z nejznámějších tanečnicků a průkopníků *vogue*, tzv. *Grandfather of Vogue*¹⁰⁷, je Willi Ninja. Inspiraci k tanci našel v bojovém umění, ze kterého se vyvinul jeho originální pohybový slovník a také přezdívka Ninja. Willi tento taneční styl zviditelnil a dostal ho i na jeviště mnoha koncertů. Poprvé byl *vogue* veřejnosti ukázán ve filmu *Paris is burning* (1990), což je dokument představující historii tohoto tanečního stylu. Také se objevil ve stejnojmenném videoklipu *Vogue* popové královny Madonny, avšak Madonna se o vznik stylu *vogue*, jak si někteří lidé omylem myslí. Vůbec poprvé se *vogue* objevil, ač jen na pár vteřin, ve videoklipu k písni s názvem *Tell it to my heart*. Will Ninja bohužel zemřel v roce 2006 ve věku 45 let na následky smrtelné nemoci AIDS.¹⁰⁸

Tanečníci *vogue* jsou často žádanými modely návrhářů právě pro svou dokonalou chůzi, kterou získali ze svého tance, *runway*. Také pomáhají modelkám s nácvikem chůze na přehlídkových molech. Willi Ninja učil např. světoznámou

¹⁰⁶ attitude = Přístup, charakter, energie, která jde z tanečnicka

¹⁰⁷ grandfather = děda, otec, výrazná osobnost

¹⁰⁸ ROMANO, Tricia. Eulogies for Fabulousness. *The Village VOICE* [online]. Copyright © 2019 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.villagevoice.com/2006/09/05/eulogies-for-fabulousness/>

modelku Naomi Campbellovou a Michal Černý připravoval na finálové kolo modelky České miss.¹⁰⁹

¹⁰⁹ WOLFE, Alexandra. Ninja Taught Paris to Walk | Observer. *Latest News and Trends | Observer* [online]. [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://observer.com/2004/02/ninja-taught-paris-to-walk/>

2. Formy prezentace street dance

Jak jsem již v předešlé kapitole o *street dance* stylech naznačila, tato kultura si nese své bohaté způsoby prezentace. Pouliční tanec se dá rozdělit do tří kategorií: *clubbing (social dance)*, *battle*, *stage performance*¹¹⁰. Původní formy mají základ v pouličních *sessions*, *jamech*¹¹¹ a večírcích nebo také v bitkách gangů, tedy v *battlech* a bojových vstupech dvou či více tanečníků proti sobě. Všechny tyto formy se postupem času vyvíjejí do rozmanitých podob. Kromě *freestyle*¹¹² tance se *street dance* dostal i do choreografického světa, ať už se jedná o krátké soutěžní choreografie či větší divadelní projekty s přesahem do jiných tanečních stylů. I přesto, že pro *street dance* styly nebylo originálním projevem stavba choreografií a přenesení příběhu, emoce na jeviště, můžeme pozorovat určitý základ v různých pouličních vystoupeních pro kolemjdoucí diváky.

Každý tanečník se ve větším rozsahu věnuje určité formě *street dance*. Mým názorem je, že by se světy improvizace a choreografie měly ovlivňovat a navzájem se propojovat. U obou se jedná o kreativní práci. Žádná z nich nemá větší či menší význam. Tvořivý člověk z *freestyle* světa je skvělým elementem do stavby choreografií a naopak. Roli hraje úhel pohledu a přístup k dané formě.

2.1 Improvizace

Urban taneční styly jsou typické svou formou prezentace, a to improvizací neboli *freestyle*, jak naznačuje i jejich vznik a vývoj. Rozvíjely se v tanečních klubech či na ulicích. Tanečníci se bavili a stále baví tím, že vymýšlejí nové originální taneční kombinace, podporují se navzájem a v rámci tréninků si zadávají různé koncepty, kterými pilují a posouvají základní kroky (tzv. *foundations*) a svoje zkušenosti na vyšší úroveň. To je ideální způsob přípravy zejména na *battle*. Během improvizace je nejdůležitější spontánnost, rytmické cítění, vnímání hudby a s tím je spojeno vyjádření a výpověď tanečníka prostřednictvím pohybu.

¹¹⁰ *clubbing (social)* = klubový, společenský tanec; *battle* = taneční souboj; *stage performance* = jevištní prezentace

¹¹¹ *session*, *jam* = improvizovaná forma *street dance*

¹¹² *freestyle* = improvizace

2.1.1 Clubbing

Jak jsem již zmínila v úvodní kapitole Úvod do *street dance* kultury, základní a originální forma *street dance* je *clubbing*. Klubový tanec čerpá inspiraci z každodenních situací a má základní jednoduchou myšlenku - bavit se a zaposlouchat se do hudby natolik, že není čas na nic jiného než na vychutnávání si daného okamžiku.¹¹³ V klubu může tančit každý sám pro sebe, ale většinou se tanec odehrává ve společenství více lidí. Buď ve dvojici, kdy vznikají různé párové formy *street dance* nebo v kruhu s ostatními tanečnický, z čehož může vzniknout další forma pouličních tanců, *jam*, o které budu hovořit v další kapitole.

2.1.2 Jam

Jam je improvizovaná společenská forma pouličních tanečních stylů, ale je také hojně využívána v hudebním světě. Může se vytvořit zcela náhodně v rámci tanečních večírků, venku v parku, anebo se cíleně uspořádá *jamová* akce s udáním přesného místa a času konání. *Jam* se také využívá v rámci tanečních tréninků k procvičení nově naučené techniky, pro zadání tanečních konceptů či jako příprava pro *battle* výstup. *Jam* se tvoří tak, že se tanečníci shluknou do dvojic, trojic nebo udělají jedno větší kolečko, uvnitř něho se libovolně střídají a improvizují. *Jamování* může probíhat ve všech tanečních stylech *street dance*, *hip hop*, *locking*, *popping*, *waacking*, *house dance*, *dancehall* či *krump* (ten má však svou konkrétní formu, *session*, která ještě více lpí na podpoře ostatních, než je tomu u ostatních stylů). Důležité je také zmínit, že v rámci *jamu* může do kolečka vstoupit tanečník jakéhokoli stylu a předvést svůj taneční projev do hudby, která právě hraje. Mix tanečních technik, předem nepřipravený hudební doprovod a celková spontánnost přispívají ke kouzlu *jamu*.

Jam je situace, kde se setkávají lidé s podobným životním stylem, s myšlenkou utéci ze stereotypu běžného života. Je to forma zábavy, sdílení a příležitost tancovat bez bojového nasazení. Komunikace plná výměn informací, která

¹¹³ JANÍK, Miroslav. #POTKIS: "Pre mňa je tanec fyzické predstavenie hudby." *Spotify* [online]. Copyright © 2021 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://open.spotify.com/episode/75vS1CHSClt3EzH648wkhw>

funguje beze slov. Je to zdroj inspirace a příležitost k překonání strachu. Cílem není hodnotit, ale pozorovat. Základem je vzájemná podpora, respekt, vnímání jeden druhého, zkrátka být po celou dobu jamu „in“. Být koncentrovaný na to, co se v kolečku děje, nebát se zatleskat, povzbudit. Pokazujeme tím, že prezentace tanečníka v kolečku nám není lhostejná. Nálada se celkově zlepšuje. ¹¹⁴

2.1.3 Battle

Battle znamená v doslovném překladu boj, ve *street dance* tedy taneční souboj. Motiv boje se v tanci objevuje již od dávných dob pravěkých. Skutečné boje se abstrahovaly, začala se využívat fantazie, zmírnila se dramtizace a přibyla lyrizace. Z konkrétních bojových pohybů a gest zůstala esence boje a tou je překonávání se.¹¹⁵ V samém počátku neexistovala v rámci *battlu* žádná porota, o jeho hodnocení rozhodla samotná situace či dav diváků. V dnešní době představují však *battly* oficiální taneční akci, na kterou jsou do role porotců zváni profesionální tanečníci. Porota *battlů* se většinou skládá z lichého počtu členů. Ti na konci každého *battlu* ukážou na stranu, která se jim líbila více a vítězný tanečník (tanečníci) postupuje do dalšího kola. Stejným způsobem souboj pokračuje až dospěje ke dvěma nejlepším tanečníkům (dvojcím, trojicím, *crew...*), kteří proti sobě nastupují ve finále, ze kterého vzejde vítěz celého *battlu*. Hodnocení je subjektivní. Každý z tanečníků má v sobě zakódovaná jiná měřítká, jejich názory se tudíž mohou značně lišit. Ze zkušenosti vím, že hodnocení *battlů* je pro mnohé velmi nepříjemná záležitost. *Street dance* komunita je hodně propojená a tanečníci se mezi sebou většinou dobře znají, o to náročnější je udržet si alespoň v rámci možnosti objektivitu.

Kořeny *battlu* sahají k počátkům vzniku samotného *street dance*. Šlo o srovnávání se, zviditelnění se a zlepšování jednotlivých tanečníků nebo jeho *crew*. Porovnávalo se ve všech elementech *hip hopu*, jako je *Mcing a Djing*. Jeho průběh nebyl vždy mírumilovný v porovnání s dobou dnešní. Tanečníci jakožto

¹¹⁴ ADELEKUN, Emmanuel. Why it 's so important to street dance culture. [online]. [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.redbull.com/int-en/what-is-jamming-in-street-dance>

¹¹⁵ TKACZYK, Judyta. Battle, místo pro (vý)hru a dění krásy. *Tanečná scéna* [online]. Copyright © 2021 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://tanecnascena.sk/blog/2021/05/08/battle-misto-pro-vyhru-a-deni-krasy/>

členové různých pouličních gangů si tím mezi sebou vyřizovali účty. To bylo lákavým obsahem pro média a *battle* se brzy dostal do povědomí veřejnosti. Stal se pro ně zdrojem a místem násilí a zločinu, přehlíželi však, že tyto jevy se vyskytují i v jiných druzích zábavy. V případě *street dance* ale lidé zvolili svou taneční schopnost a pohyb jako zbraň a prostředek na řešení nesrovnalostí mezi sebou. Nepanovalo zde násilí. Také z tohoto důvodu *battle* obsahuje jak tanec, tak i mnoho autentických výrazů, symbolických gest a mimiky.

Battle znamená dialog, výměnu názorů, hru. Aspekty jako překonání se a snaha o vítězství patří od nepaměti do her. Charakteristickým rysem hry je napětí. Je to rozhovor a vyjednávání. Jeden z tanečnicků položí otázku, druhý na ni odpovídá. Pro harmonickou funkčnost *battlu* si musí být každý jeho účastník vědom toho, že jde o komunikaci se soupeřem a musí být schopný adekvátní reakce na protivníka. O výkonu tanečnicka v jeho vstupu rozhoduje mnoho okolností, jako jeho aktuální nálada, únava, kondice, vnímavost.¹¹⁶ V *battlu* vede tanečnick rozhovor nejen s protivníkem, ale také s hudbou. Tu tanečnick předem nezná a zásadní rozdíl oproti *jamu* je v tom, že nemá možnost výběru, zda na danou hudbu bude či nebude tančit. Svým způsobem podstupuje riziko. Tanečnick v *battlu* může použít slovník pohybů a kroků, které už někdo před ním vymyslel a které se naučil, anebo má svůj originální přístup a svým tělem se snaží vyjádřit své vlastní chápání hudby, kterou slyší. Existuje mnoho postupů, jak se s novou situací vypořádat. Hudba ovlivňuje pohyb tanečnicka, je to emocionální a intuitivní záležitost. A i přesto, že tanečnick danou hudbu zná, neznamena to pro něj výhru. Často se naopak stává, že tanečnickům se lépe improvizuje a experimentuje na neznámou hudbu než na tu, kterou dobře zná a ví co od ní očekávat. Navíc musí řešit celou situaci a okolnosti. Každý *battle* přináší nejistotu a otázky, jak a zda se to vůbec povede. Na situaci se nelze předem připravit. Jaká bude hudba, proti komu bude tanečnick bojovat, jaká bude atmosféra, jak na vše bude reagovat, to vše je rizikem a vstupem do nejistoty.¹¹⁷ *Battle* zdokonaluje individuální projev tanečnicka a dává prostor pro kreativní vyjádření a originalitu, bez něho by nebyl

¹¹⁶ TKACZYK, Judyta. Battle, místo pro (vý)hru a dění krásy. *Tanečná scéna* [online]. Copyright © 2021 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z:

<https://tanecnascena.sk/blog/2021/05/08/battle-misto-pro-vyhru-a-deni-krasy/>

¹¹⁷ Beat Street 2011 - iVysílání | Česká televize. *Česká televize* [online]. Copyright © Česká televize 1996 [cit. 2022-04-26]. Dostupné

z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10326418194-beat-street-2011/>

posun *hip hop* kultury tak rychlý.¹¹⁸ Souboj tanečníků může být ve formě jeden versus jeden, dva versus dva, tři versus tři nebo *crew* versus *crew*, což znamená počet tanečníků od čtyř výše. *Battly* se mohou organizovat v jednom určitém stylu (např. *hip hop*, *locking*, *popping*...) nebo také *all style battle* (=mix všech hudebních i tanečních stylů).

Battlový tanec se vyvíjí, získává modernější formy a koncepty, jak v samotném tanečním vstupu, tak i v jeho hodnocení. Jedním z nových způsobů je např. „porotcování“ ze strany diváků. V místnosti, kde se *battle* odehrává, je přístroj, který měří hlasitost a intenzitu zvuku. Svou podporou, potleskem a křikem rozhodují diváci o vítězi *battlu*. Dále jsem se setkala s konceptem, kde se tanečníci, kteří proti sobě vstupují, hodnotí navzájem. To znamená, že po *battlu* ukážou buď na sebe, pokud se cítí, že měli lepší taneční vstup, nebo ukážou na protivníka. Tento způsob vyžaduje dostatek čestnosti, ale i taktiky. V *dancehallu* například funguje *battle* forma, ve které se strany svou improvizací nestřídají po zhruba minutě tak, jak je zvykem, ale po osmi dobách hudebního počítání, několikrát za sebou. Jedná se o rychlé výměny, při kterých musí být tanečník pohotový a mít postřeh. V některých *battlech* se bojuje o výhru cenností, poukazů či finanční odměnu. Také jsem se setkala s konceptem, ve kterém ten, kdo *battle* vyhrál, byl pak v dalším roce jeho konání porotcem. I přesto, že odměna může být potěšující, tanečníkům jde většinou o čest *battle* vyhrát.

V *b-boyingu* existuje ještě forma *cypher (call out) battlů*, což je nejsurovější a původní forma souboje v tomto tanečním stylu. Tanečníci se sejdou v jednom kolečku a snaží se svým vstupem porazit ostatní. Jedná se o zcela jiný přístup než u *jamového* kolečka. V *cypher call out battlu* může jeden tanečník vyzvat druhého k souboji. Může se to udát verbálně, může to způsobit moderátor do mikrofonu, situace ale také může vzniknout beze slov na základě toho, že tanečníci vnímají příležitost vyzvat někoho do *battlu* pouhým ukázáním. Důvody ke *call out battlu* mohou být různé. Vyřízení si účtů a nesrovnalostí mezi dvěma tanečníky, tanečník chce zkusit přemoci někoho, ke komu vzhlíží, nebo chuť porazit někoho, koho tanečník nikdy předtím neviděl, ale zaujal ho. Konec *battlu* nastane přirozeně na základě situace nebo vyčerpáním tanečníků. O výhře nemá

¹¹⁸ StreetStarDance - iVysílání | Česká televize. Česká televize [online]. Copyright © Česká televize 1996 [cit. 26.04.2022]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10000000270-streetstardance/>

kdo rozhodnout. Diváci si sami určí vítěze, který se úplně nevyčerpal nebo který si svůj respekt viditelně vybojoval.

2.2 Stage performance

Dalším druhem prezentace pouličního tance je *stage performance*, tedy tanec na jevišti. Pod tento pojem můžeme zahrnout více forem - soutěžní choreografie, tanec ve videoklipech, televizní show, doprovodný tanec pro zpěváky a v neposlední řadě divadelní představení. Podmínkou prezentování se je zvládnutí techniky všech *street dance* stylů. Individualita a originalita jsou prvky, které jsou potřebné pro projev a zvýšení kvality prezentace na jevišti.¹¹⁹

Na tvorbu choreografií ve *street dance* existují mezi tanečníky odlišné názory. Někteří to podporují, jiní se od toho distancují. Konkrétně v České republice jsou taková taneční seskupení a školy, které se zaměřují více na *freestyle*, někteří zase více na choreografie (respektive na soutěžní formace), další volí zlatou střední cestu a oba tyto směry propojují. Mně osobně se zdá toto vymezení a škatulkování tance nelogické. Společně s improvizovanými formami *street dance* vždy existovaly pouliční taneční show pro kolemjdoucí diváky, kteří tanečníkům i finančně přispěli. Tudíž myšlenka prezentace tance před diváky na „jevišti“ tu byla od vzniku *street dance* stylů. V následujících podkapitolách se zaměřím na soutěžní a komerční choreografie. Přenesení *street dance* na jeviště divadla pak bude novou kapitolou.

2.3 Soutěžní choreografie

Soutěže choreografií bývají většinou otázkou prostorových formací a synchronizace. To může tihnout k přehnané disciplíně a ke směřování tance spíše ke sportu než k umění. Skupiny, které si ve své choreografii, ač krátké, jelikož soutěžní limit je do 4 minut, udrží myšlenku, originalitu, alespoň minimální příběh či námět, se dostávají na přední příčky hodnocení. Jsou oceňovány za

¹¹⁹ StreetStarDance - iVysílání | Česká televize. *Česká televize* [online]. Copyright © Česká televize 1996 [cit. 26.04.2022]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10000000270-streetstardance/>

nevšední pojetí soutěžního formátu tvorby. Také nesmí chybět dostatečná technická taneční a hudební vyspělost, typická především pro dospělé věkové kategorie. U těch mladších jde hlavně o sestavení choreografie na odpovídající technické úrovni více než o umělecký prožitek. Takový přístup může být dobrým vodítkem pro tanečníky v oblasti zodpovědnosti, disciplíny a zlepšování se v technice daných stylů.

Stěžejní otázkou tanečních soutěží ve *street dance* je hodnocení. V soutěžích se hodnotí několik aspektů, na kterých se lze celkem shodnout a je možné je alespoň částečně ohodnotit určitým počtem bodů či známkou. Jedná se o nápad, náročnost, zvládnutí techniky, projev, formace, celková vizáž apod. Je však jasné, že se ocitáme na tenkém ledě ve smyslu subjektivní preference daného porotce. Některé choreografie získávají při hodnocení naprosto odlišné známky. Jeden porotce je více zaměřený na sportovní, technickou stránku tance, jiný má za hlavní měřítko uměleckou hodnotu, myšlenku apod. Ve *street dance* soutěžních choreografiích by stále mělo být preferováno základní „gró“ pouličních tanců. Úzká spojitost s hudbou a procítění by mělo převažovat nad veškerými efekty, prostorovými přechody a synchronizací.¹²⁰

V České republice jsou momentálně nejvíce zastoupeny postupové soutěže (tzn. regionální kolo, Mistrovství Čech a Mistrovství Moravy, Mistrovství České republiky) organizací Czech Dance Masters a Taneční skupina roku. Existují však také jednorázové pohárové soutěže, které mají také vysokou úroveň, jako např. Original Street Dance Cup, BDS Cup apod. Nejuznávanějšími světovými soutěžemi jsou World of Dance, Japan Dance Delight nebo American Best Dance Group, v posledním případě se jedná o televizní formu soutěže.¹²¹

¹²⁰ Beat Street 2011 - iVysílání | Česká televize. Česká televize [online]. Copyright © Česká televize 1996 cit. 2022-04-26]. Dostupné

z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10326418194-beat-street-2011/>

¹²¹ Czech Dance Organization [online]. [cit. 2022-04-25]. Dostupné z:

<https://czechdance.org>

a

StreetStarDance - iVysílání | Česká televize. Česká televize [online]. Copyright © Česká televize 1996 [cit. 26.04.2022]. Dostupné

z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10000000270-streetstardance/>

2.4 Street dance choreografie v komerčním světě

Street dance je velmi často využíváný pro tvorbu rozličných komerčních projektů jako jsou hudební videoklipy, televizní pořady, doprovod zpěváků na koncertech nebo pro různá vystoupení na společenských akcích. Tak došlo k určitému přemostění z *underground* světa do světa komerce, a proto je *street dance* pro mnoho lidí (především laiků) primárně komerčním tancem. Nemají totiž povědomí o jeho historii a původu. *Street dance* je v této sféře využíván tak často proto, že jeho styly a techniky jsou natolik bohaté, variabilní a různorodé, že se dají zasadit do jakéhokoliv hudebního stylu, dá se s nimi pracovat na mnoha úrovních a v konečném výsledku jsou pro diváka báječným zážitkem nabízejícím energii. Technika *street dance* je tak náročná, že jeho tanečníci se velmi často dokážou pohotově přeorientovat a zatančit i jiné styly.

V České republice je *street dance* hojně využíván například v televizních pořadech, jako je Superstar anebo Tvoje tvář má známý hlas. Tanečníci připravují choreografie jako doprovod zpěvákům. Jejich úkolem je z týdne na týden postavit několik choreografií a odprezentovat je na jevišti. Choreografie je nutné sladit se zpěvákem, který může více či méně spolupracovat v synchronizaci s tanečníky. Když se zpěvák s tanečníky pohybuje, je s nimi v kontaktu, působí celé představení celistvěji a tanečníci pak netvoří pouhé tzv. „křoví“. Choreografie pro televizní přenos reaguje na polohu kamer, a je tedy přizpůsobena frontální prezentaci přímo k divákům, ať už naživo nebo u televizních obrazovek.

Choreografie tvořená pro hudební videoklipy se podřizuje objednavce a požadavku zadavatele. U takových choreografií hraje roli čistě tanec a efektní pohyby směřované na kameru. Také však mohou sloužit jako forma nápomoci pro vyprávění příběhu dané hudební skladby. Videoklipové choreografie mohou mít propracovanější dramaturgickou linku a umělečtější práci s kamerou, hraní si s natáčením detailních záběrů apod., ale také mohou být čistě frontálně mířené. Záleží především na konkrétním choreografovi, jeho osobních preferencích a předchozích zkušenostech.

3. Využití street dance na divadelním jevišti

Choreografie většího formátu jako divadelní představení se stávají aktuálním tématem a lákavou formou i v oblasti *street dance*. Často můžeme vidět *street dance* na prknech divadel v rámci představení různých tanečních skupin. Ve většině případů se nejedná o ucelené představení, nýbrž o pásmo jednotlivých choreografií, které mezi sebou nemají spojující prvky, což pak nepřináší divadelní zážitek v tom pravém slova smyslu.

Street dance ve formě propracovaných inscenací do divadla patří, ale ve většině již vytvořených představeních se jedná o spolupráci s choreografy např. ze světa *contemporary dance*. Tato fúze stylů proměnila a posunula hranice a nové postupy současné divadelní tvorby a pohybového slovníku v divadelních představeních.¹²² Může se jednat o využití čisté formy *street dance* (*hip hop theatre = hip hopové divadlo*) či o propojení s jiným tanečním žánrem. Ze své podstaty je potřeba přizpůsobit *street dance* divadelním podmínkám a proměnit jeho principy. Některé z nich nejsou totiž pro jeviště vhodné. Existují však prvky, které mohou běžné divadelní představení obohatit. Esence *street dance* se zachovává a vzniká nová neotřelá forma divadelního představení.

3.1 Přizpůsobení street dance divadelním podmínkám

Je několik věcí, které je potřeba upravit tak, aby byl *street dance* na jevišti funkční. První důležitou věcí je návaznost tance na hudbu a na komunikaci s ní. Na rozdíl od jiných jevištních forem tance je *street dance* v neustálém kontaktu a dialogu s hudbou. Hudba pro něj vždy byla a bude primárním základem, na který lidské tělo reaguje pohybem. Propojení tance a hudby se tedy v tomto tanečním stylu nedá popřít, ale tento vztah se může prohlubovat, měnit, vystupovat z komfortní zóny zajetého rytmu a navracet se zpět. Velkou inspirací mohou být choreografie současného tance, ve kterých tanečníci netancují přímo do hudby, ale nechají se často inspirovat její atmosférou a pocitem, který v nich vyvolává a

¹²² StreetStarDance - iVysílání | Česká televize. *Česká televize* [online]. Copyright © Česká televize 1996 [cit. 26.04.2022]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10000000270-streetstardance/>

doplňuje tak téma celé choreografie. Jejich pohyb jde tzv. s hudbou a oni procházejí skrze ni. Hudba, pohyb, téma, scénografie, kostým jsou rovnocenné položky, které vytvářejí v choreografii jeden celek. Netvrdím, že ve *street dance* nelze tohoto celku dosáhnout, ale hudba je v něm „nadřazená“ tanečnickovi, ten se o ní opírá, vychází z ní. Rytmus tanečnicka vede. I přesto, že hudba je pro všechny *street dance* styly velice rozmanitá, v jevištním představení může tento princip působit jako její neustále se opakující ilustrace, hrozí zde jednotvárnost a monotónnost. Tento jev je možno eliminovat přidáním kontrastů, jako jsou zpomalené pasáže, tanec do ticha nebo mimo rytmus dané skladby. Další postup může být využití jiné hudby, než na kterou jsou tanečníci *street dance* zvyklí. Dojde tak k přerušení základní rytmiky pohybů, kroků a posazení je do jiného tempa a charakteru hudby, byť mu nelze zcela odepřít jeho rytmickou podstatu.

Velkou změnu je také potřeba provést ve využívání jevištního prostoru ve *street dance* choreografiích. Tento taneční styl už z podstaty svého vzniku a prostředí, ve kterém je provozován, používá jako hlavní prostorový prvek frontální postup směrem k divákovi nebo tanečnímu partnerovi, ať máme na mysli *battle*, ve kterém tanečník přímo komunikuje a svůj tanec přizpůsobuje směrem ke svému protivníkovi, či ať už se jedná o jakoukoliv jinou formu prezentace choreografie. Tanečníci jsou zvyklí přinášet zážitek přímo divákovi, vyzdvihovat svou technickou dovednost, změnu formací a efektní prvky. Na jevišti divadla však tento princip může působit velice ploše. Změna vnímání prostoru učiní *street dance* slovník živějším a plastičtějším. Tato skutečnost se dá jednoduše změnit. Výsledek a rozdíl je znatelný, pohyb plastičtější, celá choreografie se ocitne v 3D prostoru. Dalším prostorovým problémem je centrálnost *street dance* choreografií. Jedná se opět o zafixovaný způsob choreografické práce. Rozbití těchto zafixovaných způsobů může přinést divadelním jevištím nové, nevšední choreografie pocházející ze *street dance* prostředí.

Zajímavým prostředkem, jak změnit původní vizuál a provedení prvků, základních kroků a pohybů *street dance*, je jejich varíování a práce s motivem. Motiv v tanci je seskupení minimálně tří pohybů v řadě, které jsou zafixované. Jedná se až o řemeslnou mechanickou práci v rámci tvorby choreografie, která však může být přínosem a otevřením nových cest, perspektiv. Tento způsob úzce souvisí s výše zmíněnou problematikou, vnímáním prostoru. Základním úkolem je, aby si tanečník vytvořil jednoduchou pohybovou kostru, kterou si přesně

ustálí do pohybové paměti. Následně s ní může pracovat mnoha způsoby. Jednotlivé její části se můžou repetovat, jít v jiné úrovni nebo mohou být provedeny pozpátku. Dále mají tanečníci možnost pohrát si s rozsahem celé fráze nebo jejích částí, pohyb může být extrémní, velký, normální, malý, minimalistický. Další složka, která může pomoci vystoupit *street dance* z jeho komfortní zóny, je vnímání času. Ve *street dance* je čas, jak jsem již zmínila v prvním odstavci, jasně daný vnímáním rytmu hudby. To se však může narušit. V rámci fráze lze vést pohyb velmi rychle, klidně i kontrastně k hudbě, středně rychle, pomalu nebo využívat stop momenty, zmrznout v určité póze. Stěžejním momentem může být využití hry s kvalitou pohybu. Základem je *legato* a *staccato* princip. S tímto principem si *street dance* ve velké míře pohrává, ale jedná se více o přirozené cítění než o uvědomění si, že danou kvalitu cíleně přeměňuje na jinou. V rámci krátké motivické fráze je zajímavé projít procesem střídání kvalit pohybu a nalezení nové cesty provedení. Za jednu z nejzajímavějších úloh však považuji instrumentalizaci pohybu. Jedná se o převzetí určitého pohybu a provedení ho jinou částí těla. Pohyb, který tanečník v původní frázi provedl pažemi, nyní zkusí převést do chodidel. Ve *street dance* pohybovém slovníku tak mohou vzniknout velmi zajímavé situace, které budou naprosto originální a nečekané. Dále se může pracovat s přidáním tzv. kudrlinky. Původní pohyb se ozdobí dalším jiným doplňujícím a tím ho obohatí. Hra s motivem může být pro tanečnice *street dance* velice prospěšná, otvírá nové cesty a způsoby, jakými lze jejich tanec rozvíjet. Pro *street dance* pohyby může být také zajímavé vycházet místo z jednoho konkrétního stylu z mixu kroků a pohybů z celého spektra *street dance* a kombinovat je mezi sebou. Odstranění zažitých zvyků dává tanci volnost a zároveň novou vizáž.

3.2 Přínos street dance pro divadelní prostředí

V předchozí kapitole jsem se zabývala tím, co je potřeba pro divadelní jeviště v rámci prezentace *street dance* stylů upravit. Nyní bych chtěla vysvětlit, jak se může *street dance*, nová taneční forma, stát přínosem pro divadelní jeviště a lákadlem pro diváky.

V první řadě je nutné zmínit, že pohybový i výrazový slovník *street dance* má obrovskou energii, pro divadlo nevídanou a velice osvěžující. Roli zde hraje i

spontánnost a naturálnost, která je jeho velkým kouzlem. Základem *street dance* je pravdivý přirozený pohyb. Sloužil a slouží k vyjádření názoru, odhalení povahy a osobnosti, k řešení konfliktních situací a vyjádření reakce na určitou problematiku ve společnosti. To může diváka významně oslovit. Existují však i představení, kde je *street dance* příliš stylizován, a právě tento prvek přirozenosti je mu odebrán (například v tanečních komerčních filmech či show). Dostáváme se do bludného kruhu. Laici pak považující *street dance* pouze za umělý efektní tanec, který má k ryze přirozenému upřímnému pohybu daleko. Opak je ale pravdou. *Street dance* má v sobě zakořeněnou vášeň pro pohyb, kulturu a komunitu. Láska, kterou tanečníci *street dance* do svého projevu vnášejí, je něco obohacujícího a často nevidáného.

Stěžejním bodem pouličních tanců je rytmičnost pohybu, ať už ta vnitřní, nebo v přesné návaznosti na hudbu. Na diváka tento element působí v představeních živě a tanec ho dokáže rychle pohltnout. Rytmus je živočišný, všichni ho máme od narození, tlukot srdce, chůze, běh, životní rytmus, a tudíž je každému blízký.

Technika *street dance* stylů obsahuje dále velmi náročné prvky, které oko diváka s údivem pozoruje. Velmi specifické jsou až akrobatické pohyby *b-boyingu*, ale týká se to samozřejmě i ostatních stylů. V divadle je důležitý samotný divácký zážitek, člověk se jde do divadla podívat na něco, co sám nedokáže, na fyzický výkon, který je obdivuhodný.

Street dance a jeho kroky, principy, techniky jsou vhodným prostředkem pro vyjádření jakékoliv situace, ať už konkrétní příběhové scénky či abstraktních námětů. Pro vyjádření konkrétní situace jsou vhodné styly *locking*, *popping*, *vogue* či *waacking*. Jejich pohyby jsou jasné a vypovídající. Na druhé straně pro ztvárnění emoce či atmosféry mohou na jevišti fungovat styly *house*, *hip hop* či *krump*. Výběr stylů záleží na konkrétním tvůrci, zajisté to každý vnímá jinak. Dobrý efekt má také kombinace, vzniká tak neotřelý pohybový slovník. Možností propojení je mnoho, díky tomu vzniká něco nového, někdy možná případech těžko uchopitelného, ale zcela určitě originálního.

Posledním, praktickým a důležitým bodem je marketingová stránka věci. V dnešní době mohou moderní *street dance* představení přilákat nové obecnstvo. *Street dance* či *hip hop* kultura by mohla být zajímavým, vzrušujícím

lákadlem, především pro mladé diváky. Mohl by se tak zvýšit zájem o kulturní život, vybudují si vztah i k jiným divadelním formátům.

4. Soubory využívající street dance pro divadelní představení

V poslední kapitole této práce se budu věnovat výčtu některých souborů ve světě a v České republice, které využívají *street dance* v divadelních představeních. Můžeme najít tři způsoby, jak se *street dance* na jevišti pracovat.

Prvním z nich je využití čistého *street dance* pohybového slovníku. Je to ta nejpřímější forma přenesení *street dance* na jeviště divadel. To je zastřešené pojmem *hip hop theatre* (*hip hopové divadlo*). Jeho původ sahá do roku 1989. Tanečníci souboru Rhythm Technicians¹²³ a Rock Steady Crew se spojili a vytvořili uskupení GhettoOriginal Productions Dance Company a prezentovali první hip hopové taneční představení, muzikál s názvem *So What Happens*. Dále se *hip hopové divadlo* rozvíjelo díky práci tanečníka a choreografa Rennieho Harrise, kterého zmíním v následující kapitole, a Dannyho Hocha, ten se věnuje práci s mluveným slovem a divadelním hrám. On sám je herec a scénárista. Založil Hip Hop Theater Festival.^{124 125}

Jsou také soubory, které využívají *street dance* na jevišti v kombinaci s jiným tanečním stylem a vytvářející tak neobvyklou divadelní fúzi. Může to být fúze *street dance* např. s *contemporary dance*, s klasickým tancem, lidovým tancem. Těchto příkladů jsem si pro svůj výčet níže vybrala nejvíce, jelikož mi připadají nejinspirativnější.

Posledním způsobem je přepracování již vytvořených choreografií do *street dance* pohybového slovníku, jako např. Fredryk Rydman a jeho *Labutí jezero* nebo *Louskáček*. Do této kategorie spadá také přetvoření barokní opery do kontextu *street dance*, o čemž se zmíním v kapitole 4.3.

¹²³ Rhythm Technicians = taneční breakingové uskupení vzniklé v 80. letech 20. století

¹²⁴ Hip Hop Theater Festival = divadelní festival vytvořený pro prezentaci divadelních her a představení vypovídající o hip hopové kultuře, tanci apod. založený v roce 2000

¹²⁵ Danny Hoch: Hip Hop Theatre. [online]. Copyright © 2021 Hemispheric Institute of Performance and Politics [cit. 2022-04-25]. Dostupné z:

<https://hemisphericinstitute.org/en/enc07-home/enc07-performances2/item/950-enc07-danny-hoch.html>

4.1 Hip hop theatre

4.1.1 Rennie Harris Puremovement

Jako první soubor zmíním Rennie Harris Puremovement ze Spojených států amerických. Jedná se o seskupení umělců pod tanečníkem Rennie Harrisem. Využívají *street dance* na jevištích divadel bez toho, aniž by mu odpírali cokoli z jeho základních elementů. Presentují ho v jeho originální podobě. Rennie Harris ovládá taneční techniky od *breakingu*, přes *house* až po *hip hop* a jako první se zasloužil o přenesení *street dance* tanečních stylů ze společenské komunity na divadelní jeviště.¹²⁶ Jedná se tedy o *hip hop theatre*. Tato představení obsahují mluvené slangové slovo, *MCing*, *DJing*, tanec a mixování různých hudebních žánrů.

Jejich nejpoblárnějším počinem je choreografie s názvem *Rome and Jewels*, na motivy Shakespeara dramatu *Romea a Julie*. Řeší rasové, společenské a ekonomické otázky, se kterými se běžně setkáváme. Práce s takovými tématy je typickým znakem pro *hip hop theatre*. Další zajímavou Rennieho práci je choreografie *Lazarus*, na které pracoval s Alvin Ailey American Dance Theatre. Využívá zde prvky *street dance*, ale jak on sám tvrdí, jedná se spíše o „Rennie Harris styl“ než o *hip hop theatre*.¹²⁷

Tvorba Harrise na mě působí upřímně, jako by chtěl obecnstvu dokázat, že *hip hop* patří na jeviště a dokáže být stejně nosným jako ostatní divadelní techniky a že i choreograf, který neprošel klasickou taneční školskou výukou může být úspěšným divadelním umělcem. Nejvíce si na něm cením jeho originálního rukopisu. Nenechal se ovlivnit okolím, jednou nohou stojí v pouliční kultuře, ale tou druhou v divadelním prostředí. Harris pracuje se *street dance* na jevišti podobným principem, jako mezi sebou fungují *jazzoví* hudebníci. Každý tanečník si je vědom dané pasáže, nálady, cíle a tanečních kroků, ale každý je prezentuje po svém. V jeho choreografiích nechybí autentičnost, jejíž součástí je primárně prožitek z tance, jak je jeho původní myšlenkou ve *street dance* kultuře.

¹²⁶ Home - RHPM. *Home - RHPM* [online]. Copyright © 2022 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.rhpm.org/about-2/>

¹²⁷ videoukázka: Rennie Harris on Creating Lazarus - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2022 Google LLC [cit. 2022-4-12]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=x9Z_v300StE&t=2s

I v tvorbě Rennieho Harrise lze však postřehnout důraz na efektní pohyb a frontálnost. Projevuje se to viditelně např. v choreografiích *Nuttin But a Word* nebo v *Lifted*. Svými tanečními choreografiemi Rennie Harris všeobecně předává silné emoce a spiritualitu v kombinaci s určitým vizuálním zážitkem. Toto řešení považuji za velice funkční a vhodné pro práci se *street dance* na jevištích divadel.

4.1.2 Embodiment Project

Zakladatelkou a uměleckou ředitelkou souboru Embodiment Project je Nicole Klaymoon. Ta pokračuje ve šlépějích svého učitele Rennieho Harrise. Soubor funguje od roku 2008. Jejich představení zahrnují *street dance*, živou hudbu, všechny elementy *hip hopové* kultury a k tomu i interaktivní videoprojekce. Zobrazují různá témata, která jsou typická pro *hip hop* divadlo, to je rasismus, násilí, vztahy apod. S pohybovým slovníkem pracují v originálním provedení, zachovávají jeho původní charakter a přenášejí ho na jeviště.

Na tanečnicích Embodiment Projectu je vidět jejich opravdový původ v *battlovém* a *klubovém tanci*, proto je jejich pohyb tak důvěryhodný. Právě na jejich tvorbě je výrazně znát, jak velký rozdíl je, když někdo *street dance* pouze napodobuje a když ho někdo opravdu tančí, žije. Právě to tvoří kvalitu jejich inscenací.

4.1.3 Just Sole Company

I přesto, že zakladatelé amerického souboru Just Sole Company Kyle a Dinita Clark jsou studenty Rennieho Harrise, jejich tvorba a přenesení *street dance* na jeviště na mě působí odlišně, možná i méně profesionálně. Tito tanečníci se věnují nejen divadelnímu tanci, ale aktivně se angažují do *battlové* a soutěžní *street dance* scény.¹²⁸ Vyučují na školách a vedou workshopy.¹²⁹

¹²⁸ Dinita Clark | Drexel Westphal. *Drexel Home* [online]. [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://drexel.edu/westphal/about/directory/ClarkDinita/>

¹²⁹ Home | justsole. *JustSole Street Dance Theatre* [online]. [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.justsoledance.com>

Jejich choreografická prezentace působí většinou soutěžním charakterem tance. Pracují s jednoduchými efektními formacemi, ve kterých ukazují jednotlivé taneční vazby, téměř taneční etudy mířené přímo čelem k divákům. Z choreografií, které jsem měla možnost zhlédnout, jsem také neodhalila jejich význam. Nepracují s detailem, setrvávají na velice povrchní úrovni.

Just Sole Company využívá také různé techniky *street dance*, u kterých, ač jsou na poměrně dobré technické úrovni, nezohledňují potenciál v takové míře, v jakém je jim ze stylů nabízen. Více než divadelní soubor na mě Just Sole působí jako taneční skupina, která nabízí hezkou podívanou, ale ne úplně propracovanou divadelní produkci.

4.2 Soubory využívající fúzi *street dance* s jinými tanečními technikami

4.2.1 Far From The Norm

Velmi povedené jsou choreografie britského souboru Far From The Norm, které jsou jak obecenstvem, tak kritikou přijímány velmi příznivě. Uměleckým ředitelem a zakladatelem je Botis Seva. Ve své tvorbě experimentuje s pohybem a snaží se divákům prezentovat *street dance* jako plnohodnotný umělecký směr s příslušnou hodnotou. Kombinuje jeho všechny styly, což je opět velkou výhodou.

Choreografie Far From The Norm obsahují také sociopolitický kontext. Oproti RHPM bych však jejich pohybový slovník posoudila jako více umělecky, divadelně založený. Může to být i tím, že Botis Seva má kromě *street dance* vzdělání také v *contemporary dance* a ve fyzickém divadle. Hraje si s formou, strukturou a divadelními prvky. Jeho choreografie jsou odlišné, na první pohled rozpoznatelné.

Přestože jeden z jejich prvních choreografických počínů 60 sec byl vytvořen pro soutěž World of Dance, není to v jejich dílech znát. Vyhýbají se frontálnosti, plasticky využívají prostor, hrají si s dynamikou a jejich největším znakem je síla a energie. Myšlenky choreografií nesou většinou abstraktní emocionální téma, které se diváka dotkne velmi silně. Velký podíl na tom nejspíš má jejich expresivita a divadelnost. Na poli *street dance* je to poměrně neobvyklé.

U RHPM a Far From The Norm můžeme sice pozorovat odlišné prezentace *street dance* na jevišti divadel, avšak zároveň se značně shodují v motivaci ke své práci. Jejich zapálení pro věc je sympatické. Far From the Norm jsou mladým tanečním souborem, který má za sebou úspěšný vstup do formy divadelních *street dance* choreografií.

4.2.2 Amy O'Neal

Velmi blízká je mi tvorba americké tanečnice a choreografky Amy O' Neal. Její taneční technika je hybridním propojením *contemporary*, *hip hopu*, *house* a *breakingu*, což se přirozeně projevuje i v její tvorbě. Do detailu zkoumá odlišnosti, drobné nuance a fúzi pohybových slovníků. Pracuje na tanečních představeních, hudebních videoklipech a také s virtuální realitou. Zajímají ji sociální a genderová témata. Např. v jejím prvním tanečním sólovém vystoupení v roce 2012 se zabývala postavením bílé rasy a bílých tanečníků mezi originálními černošskými tanečníky *street dance* a vzdala jim poctu. V choreografii s názvem *Opposing Forces* vypovídala o obavách žen, k čemuž využila silně maskulinní slovník *breakingu*.¹³⁰

Amy O'Neal často pracuje s živou hudbou na jevišti, ať už ve formě hudební kapely nebo ve formě tvorby zvukového podkladu *beatboxem*.¹³¹ Často využívá improvizované momenty a někdy na nich má vystavěná i celá představení. K tvorbě přistupuje alternativně, např. skrze *site-specific*¹³² představení, což je pro *street dance* opět velmi inovativní. Často se dostává z kontextu *street dance*, ale stále zachovává jeho přirozený průnik do děl a to v sobě skrývá určité tajemství. Z tvorby Amy O'Neal je znát detailně vytvořená koncepce propojení dvou stylů a je tedy velmi funkční pro divadelní představení.

¹³⁰ Amy O'Neal dancer | choreographer | educator [online]. [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.amyoneal.com>

¹³¹ beatbox = způsob vytváření zvuků, které imitují perkuse, a to pouze ústy, tedy bez použití hudebních nástrojů

¹³² site-specific performance = Umělecký projekt, ať už se jedná o divadlo, performance, či intermediální instalaci, který je koncipován přímo pro konkrétní místo a do jiného prostorového kontextu je většinou nepřenositelný.

4.2.3 Company Alexandra N' Posse

Další choreografkou, která našla cestu, jak dostat *street dance* za hranice společenského tance do divadelního prostředí, je Francouzka Alexandra N' Posse. Pracuje se *street dance* pohybem, nejčastěji v kombinaci *poppingu*, *breakingu*, *contemporary* a akrobacie, avšak trochu jiným způsobem než výše zmíněné soubory. Nebojí se experimentovat přímo na jevišti, intuitivně využívat rekvizity, které slouží k dané výpovědi a nejsou pouhou dekorací. Na jevišti pracuje také s materiálem, jako např. s pískem, což je pro *street dance* poměrně inovativní přístup.

V její tvorbě mě dále zaujalo využití partnerské spolupráce tanečníků, která nastavuje novou konvenci, odlišnou od té, kterou známe ze současného tance. I přesto, že technické principy zůstávají, jejich uchopení je jiné, surovější, drzejší. Tady můžeme ocenit novotu a originalitu.

Company Alexandra N'Posse byla k vidění i v České republice v rámci festivalu Korespondance v roce 2019 s mužským duetem ZIG ZAG.¹³³

4.2.4 ZooNation

Dalším velmi zajímavým *street dance* souborem je britský ZooNation pod vedením tanečnice Kate Prince. Soubor založila v roce 2002, když v různých videoklipech a tanečních televizních show viděla mnoho talentovaných *street dance* tanečníků a chtěla zvýšit jejich hodnotu a prohloubit jejich zkušenosti právě v rámci divadelních představení. Její tvorba je rozmanitá. Vytvořila mnoho celovečerních představení, např. *Some Like It Hip Hop*, *Sylvia*, *The Mad Hatters Party*, *Unplugged*. Pohrává si s různými tématy od rovnoprávnosti žen, přes smyšlené příběhy k pohádkám.

¹³³ KOCOURKOVÁ, Lucie. Střípky z festivalu KoresponDance 2019 (2): Komika, minimalismus a nový cirkus. *OperaPlus* | *Váš průvodce světem hudby, opery a tance* [online]. Copyright © 2019 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/stripky-z-festivalu-korespondance-2019-2-komika-minimalismus-a-novy-cirkus/>

Kate Prince opět využívá jiný přístup k využití *street dance* na jevišti, a to formou muzikálů. Je to další možnost, jak základy *hip hopu* (*MCing, DJing, tanec*) dostat na jeviště a jak s nimi pracovat. Její představení jsou plná barev, vizuálně poutavých momentů a rekvizit. Z mého pohledu je to funkční způsob oslovující spíše mladší obecnost.

Taneční technika je na vyspělé úrovni, na druhou stranu choreografka často využívá synchronizovaných pohybů a formací, které mají lehký nádech soutěžního tance. Na základě volby populárních skladeb a v některých případech i předvídatelných pohybů, má tvorba Kate Prince blízko ke komerčnosti. Choreografka využívá propojení různých tanečních technik, jako např. *breaking* a *contemporary*, což se dá považovat za společný jmenovatel *street dance* choreografií na jevištích divadel.

4.2.5 Bounce Street Dance Company

Evropským tanečním souborem využívajícím *street dance* je Bounce Street Dance Company ze Švédska. Tanečníci souboru se navzájem inspiroují v různých tanečních technikách od *lindy hopu* až po všechny *street dance* taneční styly - *locking, popping, hip hop* apod.

Jejich nejnovějším dílem je *Insane in the Brain*, představení, které je inspirováno hudební *hip hopovou* skupinou Cypress Hill. Obsahuje bohatou scénografii, rekvizity, propracované kostýmy a světelný design. Postavy příběhu jsou stylizované do určitých rolí. Jejich pojetí je velmi stylizované a určitě funkční pro jeviště divadla, především i pro širokou veřejnost, která nemá ke *street dance* tak blízko. Otázkou však zůstává, zda velká stylizace *street dance* na jevišti najde zalíbení i mezi tanečníky, kteří se naplno věnují *street dance* a jsou zainteresováni v celé jeho kultuře.

4.3 Street dance jako prvek pro přetvoření již vzniklých děl

Originální pojetí *street dance* je jeho využití v operních představeních. Jako příklad zmíním operu *Les Indes Galantes* a jejího tvůrce Francouze Clémenta Cogitore,

který ji převedl do moderního formátu. Původně se jedná o operu od Jeana-Philippe Rameaua z období baroka. Pro toto nové dílo si Clément Cogitore přizval tři umělce a choreografy ze *street dance* sféry, konkrétně tanečnický *krumpu* Bintou Dembele, Grichku a Brahim Rachiki. Premiéra představení se konala v září roku 2019.

Toto přetvoření původního díla do moderní podoby je dle mého názoru velmi obohacující a je jedním z nejpovedenějších představení, které využívá *street dance* na jevišti divadla. Jednotlivé složky inscenace si pomáhají navzájem, komunikují spolu, a tím vzniká neuvěřitelná síla. Propojení pohybu s výrazným zpěvem je zásadní. Tyto dvě složky nemohou fungovat vedle sebe, ale musí být spolu v symbióze. Energie *krumpového* tance, jeho bojovnost společně s akrobacií, *breakingem* a vnímáním muzikality přidala opernímu zpěvu neskutečnou emoci, naopak operní zpěv pomohl *street dance* stylům vyzdvihnout jejich emocionálnost, pravost a kvalitu. Toto propojení považuji za velice povedené a zdárně uchopené. Vypovídá o tom také popularita, kterou si opera v krátké době získala.

4.4 České a slovenské soubory využívající *street dance* tanečnický

Ve své tvorbě využívá *street dance* absolventka Hudební akademie múzických umění Michaela Stará.¹³⁴ Zaujala ji kombinace stylu *tutting* (podstyl *poppingu*) a *vogue*. Jako spojující prvek těchto stylů využila výraznou práci paží, která je oba provází, i když každý v jiném kontextu. Danou techniku propojuje s akrobacií a žongléřskými principy, což posouvá využití *street dance* do jiné dimenze divadelních inscenací, v tomto případě do novocirkusové.

Významnou osobností na české *street dance* scéně je Vahe „Wahe“ Akopjan. Spolu se svou tanečnicí i životní partnerkou Zuzanou „Zizoe“ Veselou tvoří velmi kreativní pár jak na poli *freestylové* taneční scény, tak i na choreografické. Jejich tvorba dosahuje vysoké kvality. S pohybem pracují promyšleně, dodržují zásady choreografického smýšlení a jsou velmi nadaní v oblasti scénografie a vizuality. V

¹³⁴ SMUGALOVÁ, Zuzana. Parazit v Akropoli. *OperaPlus | Váš průvodce světem hudby, opery a tance* [online]. Copyright © 2019 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/parazit-v-akropoli/>

roce 2018 vytvořili společně se svým tanečním uskupením Brownies a diVize *street dance* divadelní představení s názvem *Kde domov můj?*, které bylo inspirováno folklorem a vytvořili tak velice originální, neobvyklou fúzi tanečních stylů.¹³⁵ Momentálně jsou obsazení v představení *Panoptikum* významné české choreografky Lenky Vágnerové. Ta do maxima využívá jejich *street dance* zdatnost a potenciál, který tento styl nabízí.

O prezentaci *street dance* na jevištích českých divadel se zasloužila také taneční skupina Beat Up z Brna. Zdejší tanečníci Martin Fiedler, Tereza Lempartová a již zmíněná Zuzana Zizoe Veselá připravili v roce 2008 taneční inscenaci *Ghost Riders* a o rok později představení s názvem *Identita* pro brněnské divadlo Reduta.¹³⁶ Dle krátkých ukázek hodnotím díla jako velmi povedená, obzvláště vezmu-li v potaz rok vzniku. *Street dance* nebyl v České republice tak mnohostranně rozšířený a propojení *street dance* tanečníků s divadlem bylo naprostým unikátem. V představení se velkou měrou objevuje zasazení určité taneční vazby či etudy do celku děje. Je to však používáno poměrně uměle, bez logického odůvodnění. V současné době by se asi takové pojetí představení nesetkalo s úspěchem, bylo by nejspíš hodnoceno jako forma ukázky různých čísel na taneční přehlídce.

V neposlední řadě bych chtěla zmínit jméno Yemiho AD (celým jménem Yemi Akinyemi Dele), který se v České republice zasloužil o propojení různých tanečních stylů právě se *street dance* a o zprostředkování *street dance* širšímu spektru publika. Yemi je izraelský tanečník, který od dětství žije v České republice.¹³⁷ Většinu jeho tvorby bych spojila se světem komerce, jako jsou televizní show, hudební videoklipy apod. V roce 2022 byl Yemi přizván jako choreograf triptychu *bpm*, který měl premiéru v květnu v Národním divadle v Praze. Za asistenta choreografie si zvolil Tomáše Pražáka, který také pochází ze *street dance* prostředí, momentálně však působí na divadelních jevištích

¹³⁵ WAHE (Vahe Akopjan). - Life! - Veletrhy Brno. *Veletrhy Brno | Jednička ve střední Evropě - Veletrhy Brno* [online]. Copyright © 2022 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.bvv.cz/life/program-dance-life/umelci/wahe/>

¹³⁶ Terra musica. *Česká Televize: iVysílání* [online]. Copyright © Česká televize 1996 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1095218055-terra-musica/310295350110007/>

¹³⁷ 13. komnata Yemiho A. D. - 13. komnata | Česká televize. *Česká televize* [online]. Copyright © Česká televize 1996 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1186000189-13-komnata/210562210800034/>

především se souborem Loosers Company. V *bpm* se tvůrci inspirovali kombinací různých tanečních technik a akrobacie. I přesto, že se jedná poměrně o novinku, recenze na představení již mluví o nepříliš šťastné volbě Yemiho pro soubor a repertoár Národního divadla.¹³⁸

¹³⁸ BARTOŠ, Josef. Pochybné bpm lapající po dechu.... *Taneční aktuality* [online]. [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.tanecniaktuality.cz/recenze/pochybne-bpm-lapajici-po-dechu>

Závěr

V mé bakalářské práci jsem se snažila podrobně objasnit historii a vznik street dance stylů, což považuji za velmi důležité pro pochopení tématu jeho přenesení do divadelního prostředí. Street dance styly se čím dál více dostávají do povědomí veřejnosti, a proto také považuji za důležité předat správné a pravdivé informace o jeho kultuře. Street dance je prozatím značně svázaný s komerční scénou a jeho přesun do divadelního prostředí je velmi odvážný, avšak přínosný.

Při svém zabývání se problematikou přenesení street dance na jeviště jsem dospěla k závěru, že i přesto, že jeho základ je v improvizacích a sociálních vztazích, tak má divadelním choreografiím co nabídnout. Jsou to prvky jako originální pohybový slovník, vnímání rytmu a dynamiky, přirozená energie a při správném využití i dějotvorné významy.

V rámci této práce jsem se z kapacitních důvodů nedostala k některým dalším tématům, například k rozboru formátu hip hop theatre. Během studia zdrojů jsem však zjistila, že je to další obsáhlé samostatné téma, které by bylo potřeba detailně rozpracovat. V tuto chvíli mi však přišlo nejdůležitější představit základy a styly street dance, bez nichž by k pochopení podstaty a zákonitostí hip hopového divadla nedošlo. Toto téma mě však nadále přitahuje natolik, že bych v jeho bádání rozhodně ráda pokračovala v rámci mé další práce, magisterské.

Seznam literatury

Literatura

FIEDLER, Martin. *Hip hop forever*. Olomouc: HANEX, 2003. ISBN 80-85783-41-X.

MATOUŠEK, Roman, OSMAN, Robert, ed. *Prostor(y) geografie*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2733-5.

NÁVRATOVÁ, Jana, Roman VAŠEK a Jana BOHUTÍNSKÁ. *Tanec v České republice: definice, historie, financování, legislativa, sociální problematika, školství, reflexe oboru*. Praha: Institut umění - Divadelní ústav, 2010. ISBN 978-80-7008-241-6.

Kvalifikační práce:

HRŮZOVÁ, Lucie. *Taneční projekt Identita skupiny Beat Up v brněnské Redutě*. Olomouc, 2011. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Mgr. Jitka Šťávová.

KAŠPAROVÁ, Adéla. *Street dance*. Praha 2019. Absolventská práce. Pražská taneční konzervatoř a střední odborná škola s.r.o. Vedoucí práce: MgA. Hana Slačálková.

Online zdroje:

13. komnata Yemiho A. D. - 13. komnata | Česká televize. *Česká televize* [online]. Copyright © Česká televize 1996 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1186000189-13-komnata/210562210800034/>

331 DANCE STUDIO OLOMOUC [online]. Copyright © Dance Studio2011 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.331.cz>

ADELEKUN, Emmanuel. Why it's so important to street dance culture. [online]. [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.redbull.com/int-en/what-is-jamming-in-street-dance>

Afrika Bambaataa | hiphop.sh. *Wayback Machine, Internet Archive* [online]. [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20090223231547/http://hiphop.sh/afrika>

Amy O'Neal dancer | choreographer | educator [online]. [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.amyoneal.com>

BARTOŠ, Josef. Pochybné bpm lapající po dechu.... *Taneční aktuality* [online]. [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.tanecniaktuality.cz/recenze/pochybne-bpm-lapajici-po-dechu>

Beat Street 2011 - iVysílání | Česká televize. *Česká televize* [online]. Copyright © Česká televize 1996 [cit. 2022-04-26]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10326418194-beat-street-2011/>

Czech Dance Organization [online]. [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://czechdance.org>

Danny Hoch: Hip Hop Theatre. [online]. Copyright © 2021 Hemispheric Institute of Performance and Politics [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://hemisphericinstitute.org/en/enc07-home/enc07-performances2/item/950-enc07-danny-hoch.html>

Definition of street dance: BuzzWord from Macmillan Dictionary. *Macmillan Dictionary | Free English Dictionary and Thesaurus* [online]. Copyright © Macmillan Education Limited 2009 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.macmillandictionary.com/buzzword/entries/street-dance.html>

Dinita Clark | Drexel Westphal. *Drexel Home* [online]. [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://drexel.edu/westphal/about/directory/ClarkDinita/>

Don Campbell (dancer) – Wikipedia. [online]. [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Don_Campbell_\(dancer\)&oldid=1082474909](https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Don_Campbell_(dancer)&oldid=1082474909)

GROMOVÁ, Kristína. Show Your Step #9: Vogue znamená čeliť sebe a nebáť sa toho — naopak, milovať to, hovorí tanečník Viktor Bukový. *Tanečná scéna* [online]. Copyright © 2012 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://tanecnascena.sk/blog/2021/12/21/show-your-step-9-vogue-znamena-celit-sebe-a-nebat-sa-toho-naopak-milovat-to-hovori-tanecnik-viktor-bukovy/>

Historie breakingu: Taneční styl z Bronxu až do Tokia. [online]. Copyright © 2022 Red Bull [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.redbull.com/cz-cs/theredbulletin/tanec-breaking-historie-z-bronxu-do-tokia>

Historie Hip hopu | Hiphoper.cz. *HIP HOP SHOP hiphoper.cz - Trika, mikiny, kalhoty, bundy, boty, bejsky* | *Hiphoper.cz* [online]. Copyright © 2015 Hiphoper.cz [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.hiphoper.cz/historie-hip-hopu/>

Home | justsole. *JustSole Street Dance Theatre* [online]. [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.justsoledance.com>

Home - RHPM. *Home - RHPM* [online]. Copyright © 2022 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.rhpm.org/about-2/>

How 19th-Century Drag Balls Evolved into House Balls, Birthplace of Voguing. *History* [online]. Copyright © 2022 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.history.com/news/drag-balls-house-ballroom-voguing>

JANÍK, Miroslav. #POTKIS: "Pre mňa je tanec fyzické predstavenie hudby." *Spotify* [online]. Copyright © 2021 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://open.spotify.com/episode/75vS1CHSClt3EzH648wkhw>

KOCOURKOVÁ, Lucie. Střípky z festivalu KoresponDance 2019 (2): Komika, minimalismus a nový cirkus. *OperaPlus* | *Váš průvodce světem hudby, opery a tance* [online]. Copyright © 2019 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/stripky-z-festivalu-korespondance-2019-2-komika-minimalismus-a-novy-cirkus/>

KOVAŘÍKOVÁ, Kateřina. Pozvánka na Praha City Rocks 2017. *RedBull* [online]. RedBull, Copyright © 2017 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.redbull.com/cz-cs/tanec-rock-pozvanka-praha-city-rocks>

Krump. *Wikipedie: Otevřená encyklopedie* [online]. Copyright © 2020 [cit. 2022-04-26]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Krump&oldid=18704504>

Kyle | University of the Arts. *University of the Arts* [online]. Copyright © 2022 University of the Arts [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.uarts.edu/kyle-clark>

LEOVÁ, Ly. Tanec & Móda: Zvířecí vzory, copánky, spandex a vyzývavé outfity dancehallu. *RedBul.* [online]. Copyright © 2019 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.redbull.com/cz-cs/urban-tanec-hudba-serie-tanec-moda-dancehall-ly-leova>

Move. *Netflix* [online]. [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: https://www.netflix.com/watch/81075441?trackId=255824129&tctx=0%2C0%2CNAPA%40%40%7C71efbb35-6530-437f-b448-986f004f66f9-210567924_titles%2F1%2F%2Fmove%2F0%2F0%2CNAPA%40%40%7C71efbb35-6530-437f-b448-986f004f66f9-210567924_titles%2F1%2F%2Fmove%2F0%2F0%2Cunknown%2C%2C71efbb35-6530-437f-b448-986f004f66f9-210567924%7C1%2CtitlesResults

PRIKKELOVÁ, Monika. ČO JE VOGUE A BALLROOM? *Monika Prikkelová* [online]. [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <http://www.monikaprikkelova.com/2020/05/31/co-je-vogue-a-ballroom/>

ROMANO, Tricia. Eulogies for Fabulousness. *The Village VOICE* [online]. Copyright © 2019 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.villagevoice.com/2006/09/05/eulogies-for-fabulousness/>

SHAO, Little. Is it Breaking or Breakdance? Dance terms explained. *RedBull* [online]. Copyright © 2019 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.redbull.com/int-en/is-it-breakdance-or-breaking>

SMUGALOVÁ, Zuzana. Parazit v Akropoli. *OperaPlus | Váš průvodce světem hudby, opery a tance* [online]. Copyright © 2019 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/parazit-v-akropoli/>

Stream Miss Bibi: Tanec je jídlo, bez kterého nemůžu žít by Katara9992 | Listen online for free on SoundCloud. *Stream and listen to music online for free with SoundCloud* [online]. Copyright © 2020 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: https://soundcloud.com/user-601855270/bibi?utm_source=clipboard&utm_medium=text&utm_campaign=social_sharing

StreetStarDance - iVysílání | Česká televize. *Česká televize* [online]. Copyright © Česká televize 1996 [cit. 26.04.2022]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10000000270-streetstardance/>

Taneční kurzy - Taneční škola B-Original. *Taneční škola B-Original | Kurzy Street dance* [online]. Copyright © 2022 Taneční škola B-Original. Dostupné z: <https://b-original.cz/tanecni-kurzy/>

Terra musica. *Česká Televize: iVysílání* [online]. Copyright © Česká televize 1996 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1095218055-terra-musica/310295350110007/>

The History of Street Dance | Education Articles | MyGroupFit. *MyGroupFit | Music, Choreography & More for Group Fitness Instructors* [online]. [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.mygroupfit.com/printededucationarticle.aspx?article=3417>

TKACZYK, Judyta. Battle, místo pro (vý)hru a dění krásy. *Tanečná scéna* [online]. Copyright © 2021 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://tanecnascena.sk/blog/2021/05/08/battle-misto-pro-vyhru-a-deni-krasy/>

Tyrone Proctor, a dance pioneer of 1970s waacking, dies - Los Angeles Times. *News from California, the nation and world - Los Angeles Times* [online] Copyright © 2022, Los Angeles Times [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.latimes.com/entertainment-arts/story/2020-06-12/tyrone-proctor-dies-dancer-waacking-soul-train>

WAHE (Vahe Akopjan). - Life! - Veletrhy Brno. *Veletrhy Brno | Jednička ve střední Evropě - Veletrhy Brno* [online]. Copyright © 2022 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.bvv.cz/life/program-dance-life/umelci/wahe/>

WOLFE, Alexandra. Ninja Taught Paris to Walk | Observer. *Latest News and Trends | Observer* [online]. [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://observer.com/2004/02/ninja-taught-paris-to-walk/>

ZAPLETAL, Dejv. Taneční styl House Dance, jeho historie, vývoj i současnost. *Hiphopdance.cz: Street Dance Mag* [online]. Copyright © 2020 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.hiphopdance.cz/house-dance/>

ŽIŠKOVÁ, Barbora. Tance#2 / Dancehall. *Tanečná scéna* [online]. Copyright © 2012 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://tanecnascena.sk/blog/2016/09/18/tance2dancehall/>

Seznam pramenů

Videoukázky:

Ballroom Culture: the Language of Vogue | Ronald Murray | TEDxColumbus - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2022 Google LLC [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=QS5j7PCSdtg>

FACE OF HOUSE - Tyrone Proctor (USA) part 1 - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2022 Google LLC [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=oFXBH_EIL8Q&list=PLXa3l1M1gPMuElkF-1Io0vXOrNYt5kFIB

Hip Hop, House New School Dictionary Foundation SO HYPE - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2022 Google LLC [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=JdsvDJDrfl4&t=2845s>

James Brown - Papa's Got Brand New Bag - Dance Performances - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2022 Google [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=gfCatHU4PhM>

My Favorite Soul Train Line Dance - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2022 Google LLC [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=IFrOeZn6aw8>

Mr. Wiggles - Scarecrow \ Popping \ ODT - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2022 Google LLC [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=1vINmKhdyBs>

Mr. Wiggles Session 1 King Tut Style DVD - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2022 Google LLC [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=p2ZupzcseCw>

Mr. Wiggles Session 3 Ticking Strobing Animation DVD - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2022 Google LLC [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=fUd0J37omkI&t=83s>

Old school Dictionary (Locking tutorial) mp4 - YouTube. *YouTube* [online].
Copyright © 2022 Google LLC [cit. 2022-04-11]. Dostupné z:
<https://www.youtube.com/watch?v=UL2BX4Gn3v0&t=5s>

Old School Dictionary \ Popping \ Waving (Poppin Pete, Skeeter Rabbit [online].
[cit. 2022-04-11]. Dostupné z: www.youtube.com/watch?v=FeFm4St1NaI

Origins of KRUMP by Tight Eyez & Big Mijo - YouTube. *YouTube* [online].
Copyright © 2022 Google LLC [cit. 2022-4-12]. Dostupné z:
<https://www.youtube.com/watch?v=Iru84kys1p0>

Rennie Harris on Creating Lazarus - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright ©
2022 Google LLC [cit. 2022-4-12]. Dostupné z:
https://www.youtube.com/watch?v=x9Z_v30OStE&t=2s

The Puppet = PopMaster Fabel and Mr. Wiggles - YouTube. *YouTube* [online].
Copyright © 2022 Google LLC [cit. 2022-04-11]. Dostupné z:
<https://www.youtube.com/watch?v=-m0nEifFkP0>

Rozhovory:

Interní rozhovor s předním českým tanečníkem krumpu Martinem Tamášem

Interní deníky:

ŠKODOVÁ, Sabina - soupis street dance stylů, interní deník: Real Dance
Education